Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

1-йил чиқиши.
1 ОКТЯБРЬ 1966 й.
ШАНБА
№ 80
БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ 24-УРТА МАКТАБНИ МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўқувчиларни коммунистик руҳда тарбиялаш ва ўқитиш соҳасидаги муваффақиятлари учун Тошкент шаҳридаги 24-ўрта мактаб Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотлансин.

СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг секретари М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1966 йил, 30 сентябрь.

Орденли мактабда митинг

Бугун эрталаб 24-мактаб ўқувчилари дарвоза олдида бир-бирлари билан олатдагидан бошқача қувонч ва ғурур билан саломлашар эдилар. Бўлмасачи! Уларнинг мактаби Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланди.

Форма кийган қизалоқлар ёш ўқитувчини қуршаб олиб, ўз қувончларини изҳор қилишди табриклашди.

— Раҳмат, қизлар, раҳмат, —деди уларга 3-синф ўқитувчиси Ўлмас Зоирова. Мактабнинг орден билан мукофотланганлиги бу ўқитувчи учун қувонч устига қувонч бўлди. Бир вақтлар унинг ўзи ҳам шу 24-мактабда таълим олган. Бугун эса педагоглар коллективининг аъзоси, Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ўқитувчи мактаб директори К. Расулов, адабиёт ўқитувчиси К. Аҳмедов, физик С. Яминов ва бошқа устозларнинг педагогик тажрибасини ўрганмоқда.

Мактаб атрофидаги маҳаллалардан одамлар кириб, ўқитувчиларни самимий табриклайдилар. Бир вақтлар уларнинг ўзлари ҳам худди шу мактабда билим олиб, ҳаётга шу ердан йўлланма олганлар.

Соат 12.

Ўқитувчилар, ўқувчилар мактаб ҳовлисига тўпланадилар. Мактабнинг Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланишига бағишланиб бу ерда тантанали митинг бўлади. Кекса ва ёш педагоглар, ўқувчиларнинг вакиллари сўзга чиқиб, ёш авлодга билим бериш ва тарбиялаш соҳасидаги муваффақиятларини юксак баҳолаганликлари учун партия ва ҳукуматга миннатдорчилик изҳор қиладилар.

Митингда Ўзбекистон ССР Маориф министри А. М. Қўчқоров, Тошкент шаҳар ижроия комитетининг раиси Ҳ. А. Асомов, Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар комитетининг , секретари Р. Н .Бобожонова ўртоқлар қатнашдилар.

БУГУНГИ ЯНГИЛИКЛАР

ПЕШҚАДАМ ЦЕХ

Бугун Тошкент абразив заводининг формовка цехи коллективи сентябрь ойи планига қўшимча 4 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Айниқса Н. Дряхлова ва А. Амиралиева бошчилик қилаётган сменалар меҳнатда юқори кўрсаткичларга эришдилар.

Корхона коллективи иттифоқимиздаги кўпгина муассасаларнинг буюртмаларини ўз вақтида бекаму-кўст тайёрлаб берди. Ҳозир янги буюртмачиларнинг топшириқлари тайёрлашга киришилди.

ГЕОЛОГЛАР РЮКЗАГИДА

Бундан бир ой муқаддам гилмоя излаб Фарғона водийсига йўл олган Ўзбекистон Фанлар академиясининг Ҳ. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг геология-минералогия фанлари кандидати М. Зокиров раҳбарлигидаги бир группа илмий ходимлари бугун экспедициядан қайтиб келдилар.

Улар асосан Жанубий Фарғона тоғларининг Чимён, Шўрсув ва Ўш яқинидаги Сўфиқўрғон тоғ ёнбағирларида бўлиб ер ёши даврига таааллуқли гилмоя қатламларини текширдилар ва улардан намуналар олиб қайтдилар. Аввалги текширишлар шуни кўрсатдики, юқорида зикр этилган гилмоялар қатлами 100 метрдан 350 метргача қалинликка эга бўлиб, улар Жанубий Фарғона тоғларининг адир қисмини узлуксиз тасмадай ўраб олган ва битмас-туганмас бойликка эга.

Ҳозирги кунда бу гилмоя маҳаллий халқлар томонидан кулолчиликда, чизмакашликда ва ўғит сифатида ишлатилмоқда. Экспедиция аъзоларининг асосий мақсади гилмоялардан республикамизни турли саноатларида — қолип гили, оқловчи қудуқларни пармалашда ишлатиладиган лойқа эритма сифатида фойдаланиш имкониятларини аниқлаш эди.

Айниқса Шўрсув атрофидаги гилмоялардан керамзит ва лойқа эритма учун керак бўлган гилмоя уни тайёрлаш мумкин.

Сабзавот омборлари

Ҳозир Тошкент савдо ходимларининг иши жуда кўпайган пайт: бу ерга картошка ва сабзавот келтирилмоқда. Маҳсулот етказиб берувчилар рўйхатида Ўзбекистон деҳқонларигина эмас. Удмурдистон, Татаристон ва Ульянов областидан ҳозирнинг ўзидаёқ юз вагон картошка келди. Бу Россия Федерациясиси Тошкентга юборишни планлаштирган 53 минг тонна картошканинг биринчи партиясидир. Подмосковье эса Тошкентга карам ва савзи юбормоқда.

Шаҳар савдо ташкилотлари қишлоқ хўжалик маҳсулотлари сақланадиган омборларни ҳозирламоқдалар. Ўн саккиз минг тонна картошка ва беш минг тонна сабзавот сиғадиган қўшимча омборлар қурилмоқда. Тез бузиладиган маҳсулотларни сақлаш технологиясига баъзи ўзгартишлар киритилмоқда. Бу ўзгартишлар Россия Федерацияси илғор корхоналарининг тажрибасига асосланган. Махсус установка омборга турли ҳароратдаги ҳавони ҳайдаб беради. Дастлабки икки ҳафта давомида картошка 16-18 даража иссиқда сақланади, кейин эса ҳарорат аста-секин пасайтирилиб, икки-тўрт даражага туширилади. Бундай ҳаво режими ташиш вақтида захаланган картошканинг яхши сақланишини таъминлайди ва чиқитни кескин камайтиради. Бу усулнинг яна бир афзаллиги шундаки, омборда картошкани уч метр қалинликда сақлаш мумкин бўлади. Бошқача қилиб айтганда, омборларга икки баравар кўп картошка сиғади.

Актив вентиляцияли бир омбор ўтган йили синаб кўрилган эди. Ҳозир ҳар бирига икки минг тонна маҳсулот сиғадиган иккита ана шундай омбор қуриб битказиляпти. Пиёз сақланадиган омборларда ҳам вентиляция установкалари ўрнатилмоқда.

(ЎзТАГ).

ИЛМИЙ КОМАНДИРОВКА

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Ҳ. Абдуллаев номидаги Геология-геофизика институтининг чўкинди фойдали қазилмалар лабораториясининг илмий ходими аспирант Дурдибой Эшниёзов бугун Москвадан Германия Демократик Республикасига илмий командировкага жўнаб кетди.

Бундан мақсад икки дўст мамлакат ўртасидаги чўкинди фойдали қазилмалар — тузлар, гиллар, мис, олтин, гипс ва бошқаларни ўрганишда илмий тажрибалар орттиришдир.

ОБ-ҲАВО

Шу кеча-кундузда Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Бугун кечаси бироз ёмғир ёғади. Секундига 3-7 метр тезликда шамол эсади.

Бугун кечаси 13-15, эртага кундузи 24-26 даража иссиқ бўлади.

«ТОШКЕНТ» СЕЙСМИК СТАНЦИЯСИ ХАБАР БЕРАДИ

Кеча кечаси ва бугун эрталаб ер қимирламади.

АФРОСИЁБДА МАТБУОТ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

САМАРҚАНД. [1-октябрь, телефон орқали]. Бугун эрталаб қадимий ва навқирон Самарқанд чет эл газеталари, радио ва телевидение редакциялари мухбирларини кутиб олди. Бу ерга Чехословакия, Югославия, АҚШ, Япония, Швеция; Канадада чиқадиган матбуот органларининг Москвадаги махсус мухбирлари етиб келдилар. Улар Самарқанд тарихий ёдгорликлари, қадимий Афросиёб шаҳрининг архитектураси билан танишиш учун тўпландилар.

Матбуот конференциясини ўтказиш учун Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти О. Содиқов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг вице-президенти И. Мўминов Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиклари ва корреспондент аъзолари Ш. Ўразбоев, Я. Ғуломов· Я. Шчеглов· Т. Қориниёзий, М. Йўлдошев, Р. Аминова, Я. Дўсумов ва бошқа кўпгина олимлар ҳам Самарқандга етиб келдилар.

Эрталаб мухбирлар Самарқанд фахри бўлмиш Улуғбек расадхонаси, Амур Темир мақбараси, Шоҳизинда тарихий ёдгорликларини қизиқиб кўздан кечирдилар. Шундан кейин Афросиёб шаҳрини қайта тиклаш устида олиб борилаётган ишлар билан қизиқиб танишдилар. Ўзбек олимлари маданиятимиз ва тарихий ёдгорликларимиз ҳақида тушунтиришлар бераётганларида ўнлаб фотоаппаратларнинг чиқир-чиқирлари эшитилиб турарди.

Бугун кечқурун ана шу ёдгорликларга бағишлаб матбуот конференцияси ўтказилади. Унда СССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти Обид Содиқович Содиқов партия ва ҳукуматимиз тарихий обидаларини сақлаш ва уларни тиклаш борасида қилаётган ғамхўрлиги ва бу соҳада Ўзбек олимларининг олиб бораётган ишлари ҳақида ахборот беради.

Матбуот конференцияси қатнашчилари эртага Бухоро шаҳрига йўл оладилар.

Улуғ Октябрь байрамини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олиш учун бошланган умумхалқ социалистик мусобақасига қўшилган Тошкент тепловоз депосининг коллективи пассажирларга маданий хизмат кўрсатиш, халқ хўжалиги юкларини ўз вақтида ташиш, ҳамда ёнилғини тежашда қувончли натижаларга эришмоқда.

Суратда: ана шу мусобақа илғорларидан машинист Р. Азизов.

А. УСМОНОВ фотоси.

60 квартирали уй

Оқтепа массивидаги Есенин кўчасида қад кўтарган муҳташам бино фойдаланишга топширилди. Янги уйга зилзиладан бошпанасиз қолган 60 оила кўчиб кирди. Бинони 159-қурилиш трестининг бинокорлари муддатидан илгари қуриб бўлдилар. Бу катта уйда яшаш учун қулай имкониятлар яратилган. Янги уй-жойларни фойдаланишга қабул қилувчи комиссия бинокорлар меҳнатини ижобий баҳолади.

ЧОРВОҚДА ҒАЛАБА

ЧОРВОҚ (ЎзТАГ мухбирлари). Чорвоқ гидроэнергетика узелининг қурувчилари кеча Тянь-Шань тоғ тармоғидаги жўшқин Чирчиқ дарёсини тўсдилар. Тоғ дарёсининг суви тўғон қуриладиган жойларни айланиб ўтиб, тоғда ўйилган тоннель орқали оқа бошлади.

Мария Санькова ўз бульдозери билан вазни 10 тонна келадиган дастлабки темирбетон «кубик»ни суриб дарё тез оқаётган жойга ташлади. Ундан кейин шоферлардан Ҳаким Шакасов, Шокир Охунов, Павел Пермяков, Иван Рокошлар ўзларининг оғир ағдарма машиналарини дарёнинг эски ўзани ёнига олиб келдилар.

Дастлабки машиналар кетидан автомашиналарнинг бир километрдан кўпроқ масофага чўзилиб кетган жуда катта карвони дарё тўсиладиган жойга йўл олди. Дарёнинг ҳар икки томонидан сувга тошлар ёғдирилиб, унинг соҳиллари бир-бирига яқинлаша бошлади.

Шу пайтда экскаваторлар тўсиқни бузиб ташладилар. Дарёнинг торайиб бораётган очиқ жойида тобора қисилиб оққан сув тоннелга томон бурилди. Тоннелга кираверишда: «Хуш келибсиз, Чирчиқ!», деган плакат пайдо бўлди.

«Узбекгидроэнергострой» трестининг бошқарувчиси П. П. Фалалаев келажакда денгиз бўладиган жойда ана шу ноёб иншоот тўғрисида бизга гапириб берди.

Проходкачилар қоянинг қоқ марказида сув учун йўл очдилар. «Тоғ тагидаги дарё» ўзани 780 метрга чўзилиб кетди. Бу эса, Чирчиқнинг бош қисмида кўрсатилган кўпгина жасоратлардан фақат биридир.

Мана, пухта тайёргарлик кўриб кутиб олинган кун ҳам етиб келди. Тоғ дараси этагида: «қурувчи ўртоқлар! 30 сентябрда бизнинг биринчи имтиҳонимиз бўлади. Шу имтиҳонни аъло баҳога топширайлик!» деган шиор пайдо бўлди. Ҳамма кишилар ҳам дарёни тўсиш иши билан банд бўлмаганлигига қарамай, неча минглаб қурувчилар, қўшни қишлоқларнинг колхозчилари, тошкентлик ва чирчиқлик меҳмонлар имтиҳон-байрамга етиб келдилар.

Тоғ дарёсининг оқимини жиловлаш, дара косасида 2 миллиард кубометр сув кўзгудек ялтираб туриши учун қандай тўғон қуриш керак? Бу тўғон Асвон тўғонидан бир ярим баравар баланд бўлади. Ана шундай иншоот мамлакатимизда биринчи марта қурилмоқда. Деярли сув ўтказмайдиган зичланган соғтупроқ тўғоннинг ўзаги бўлади. Тошли қияликлар уни сақлаб туради, уни мустаҳкам қилади.

Ҳозирнинг ўзидаёқ тўғон қурилаяпти, тўсиқ тўғоннинг негизи бўлади дейиш мумкин.

...Туш пайтида дарёнинг соҳиллари бирлаштирилди. Мария Санькова ўз бульдозерини биринчи бўлиб ўнг соҳилдан сўл соҳилга олиб чиқди. Унинг сменаси тугаганидан кейин Мариянинг эри Виктор Саньков бульдозерни ишга солди.

Тоннелдан сув отилиб чиқадиган жойда, дарёнинг янги ўзани устида минбар қурилди. Шу ерда митинг бўлиб ўтди.

«Чарвакгэсстрой» бошлиғи П. М. Нирков, «Гидроспецстрой» бригадири Л. К. Семеняко, комсомол комитетининг секретари Ю. Я. Немченко дарёни штурм қилиш тўғрисида, янги планлар ҳақида гапириб бердилар. Чирчиқ шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Ф. Г. Ёқубов. Чирчиқ электрохимия комбинатининг аппаратчиси, СССР Олий Советининг депутати А. П. Коснева, Юқори Чирчиқ районидаги «Гулистон» колхозининг раиси И. Холматов, Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. А. Абдураззоқов Чирчиқни забт этувчи қаҳрамонларни табрикладилар.

Митингда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов нутқ сўзлади.

Митингда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари М. М. Мусахонов, Тошкент шаҳар партия комитетининг биринчи секретари С. Р. Расулов иштирок этдилар.

Митинг қатнашчилари гидроэнергетика узелининг барча қурувчиларига мурожаат қилиб, уларни суръатни кучайтиришга, иш сифатини оширишга чақирдилар. Қурувчилар Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги ва В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига бошланган мусобақани меҳнатда янги муваффақиятлар билан нишонлаш мажбуриятини олдилар.

ЕР ШАРИДАН ХАБАРЛАР

РУМИНИЯ ОЛИМЛАРИГА МУКОФОТЛАР

БУХАРЕСТ. Руминия Социалистик Республикаси академиясининг юз йиллиги муносабати билан Руминия олимлари ва маданият арбобларидан катта бир группаси «Фандаги хизматлари учун» ва «Маданият соҳасидаги хизматлари учун» орден ва медаллари билан мукофотланди. Мукофотланганлар орасида академия президенти М. Николеску, Руминия Компартияси Марказий Комитетининг секретари профессор М. Мэнеску, илмий тадқиқотлар миллий кенгашининг раиси Р. Молдован, шоир академик Т. Аргези, маданият ва санъат ишлари давлат комитетининг раиси П. Маковей· ёзувчилар союзининг раиси академик З. Станку, академиклар, илмий-тадқиқот институтларининг ходимлари, маданият арбоблари бор.

ЖАЛА, ТЎФОНЛАР

КОЛОМБО. Цейлонда кучли жала қуйиб, тўфон ёпирилганлиги натижасида 50 минг киши бошпанасиз қолди ва уч киши ҳалок бўлди. Оролдаги олтита йирик дарё тошиб кетиб, бир неча минг кишини уй-жойдан маҳрум қилди.

Кўпгина районларда уйлардан ташқари шолипоялар ва катта тош йўллар ҳам зарарланди. Асосий йўлларни сув босиб кетиб, қатнов тўхтаб қолди.

ЭНТЕББЕ ШАҲРИДАГИ УЧРАШУВ

КАМПАЛА. Угандадаги Энтеббе шаҳрида Шарқий ва Марказий Африкадаги тўрт мамлакат вакиллари ўртасида музокаралар бошланди. Маҳаллий кузатувчиларнинг фикрига қараганда, Жанубий Родезиядаги аҳвол Энтеббе учрашуви кун тартибининг асосий моддаси бўлади. Бундан ташқари, Замбия, Кения, Уганда ва Танзания ўртасидаги иқтисодий ҳамкорлик масалалари ҳам муҳокама қилинади.

(ТАСС).

САМИМИЙ ҚУТЛОВЛАР

Вьетнам Демократик Республикасининг раҳбарлари Хо Ши Мин, Ле Зуан, Чионг Тинь, Фан Ван Донг ўртоқлар Л. И. Брежнев, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигин ўртоқларга жавоб телеграммаси юбордилар. Улар бу телеграммада Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинганлигининг 21 йиллиги муносабати билан юборилган қизғин қутловлар учун Вьетнам халқи, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси, Вьетнам Демократик Республикаси Миллат Мажлиси ва ҳукумати номидан самимий миннатдорчилик изҳор қилдилар.

* * *

Хитой Халқ Республикаси ташкил топган куннинг 17 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Хитой Коммунистик партияси Марказий Комитети, Хитой Халқ Республикасининг Раиси, Умумхитой халқ вакиллари мажлиси доимий комитети ва Хитой Халқ Республикаси давлат кенгаши номига табрик телеграммаси юбордилар. Улар бу телеграммада қардош Хитой халқига ва Хитой Коммунистик партиясига самимий қутлов ва энг яхши истакларини йўллайдилар. (ТАСС).

СССР Журналистлар союзи правлениесининг пленуми

30 сентябрда СССР Журналистлар союзи правлениесининг биринчи пленуми бўлди. Правление раиси қилиб М. В. Зимянин, правление раисининг ўринбосарлари қилиб Б. С. Бурков ва Д. П. Горюнов сайландилар.

Правление секретарлари қилиб Н. А. Омоков, Ю. И. Баланенко, А. А. Вишневский, З. И. Есенбоев, И. Я. Иверт, И. П. Каросас, Ф. Е. Клецков, Д. Ф. Краминов, М. С. Куртинин, Н. Н. Месяцев, Д. В. Вчедлишвили, И. И. Назаров, Х. О. Овакимян Я. Е. Пашко, В. М. Песков, М. А. Плешко, А. Т. Сааремяги, А. М. Субботин, А. Токомбаев, Л. Н. Толкунов, А. Х. Халимов, В. И. Чернишев, К. Ш. Шариповлар сайланди.

Ревизия комиссиясининг раиси қилиб Н. Х. Еселев сайланди.

(ТАСС).

КОМСОМОЛ ХОДИМЛАРИНИНГ СЕМИНАРИ

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ш. Р. Рашидов комсомол ходимларининг Тошкентда ўтказилаётган республика семинари қатнашчиларини 30 сентябрда қабул қилди.

27 сентябрда бошланган бу семинарда комсомол ташкилотлари фаолиятининг энг муҳим масалалари, уларнинг иш форма ва методлари муҳокама қилинмоқда, орттирилган тажриба умумлаштирилмоқда. Семинар қатнашчилари ёзувчилар ва кинорежиссёрлар билан учрашдилар, Ўзбекистон пойтахтидаги йирик корхоналарда бўлдилар. (ЎзТАГ).

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

ОКТЯБРЬ ШАРАФИГА

Москва ва Ленинграднинг икки йирик корхонаси — И. А. Лихачев номли автозавод ва КПСС XXII съезди номли металлургия заводи коллективи Улуғ Октябрнинг 50 йиллигини муносиб кутиб олиш учун социалистик мусобақани бошлаб юбордилар.

Москваликлар ва ленинградликлар ўз корхоналарининг ишлаб чиқариш процессларини механизациялаштириш ва автоматлаштириш, меҳнат маданиятини илмий асосда яхшилаш, ишчиларга маиший хизматни яхшилаш юзасидан мажбурият қабул қилдилар.

Автозаводчилар юксак янги мажбурият олишар экан, беш йилликнинг биринчи йили планини барча кўрсаткичлар бўйича муваффақиятли бажаришга қарор қилишди. 1967 йили 1965 йил планига нисбатан реализация қилинган маҳсулотларни 22 процент кўпайтириб ,меҳнат унумдорлиги 16 процент ортади. 1967 йили тез юрадиган «ЗИЛ-131» уч ўқлик автомобиллар ишлаб чиқарилади. Шунингдек «ЗИЛ-133» юк автомашинасини ишлаб чиқаришга тайёргарлик кўрилади.

Ленинград турбинасозлари 1966—1967 йилларда 1964—1965 йиллардагига нисбатан умумий кучи 10 процент ортиқ бўлган буғ ва гидравлик турбиналарини ишлаб чиқариш мажбуриятини олишди. 1967 йилнинг биринчи майига қадар жаҳондаги энг йирик, саккиз юз минг киловатт кувватли буғ турбиналарининг ишчи лойиҳаси тамомланиб, 1968 йили бу маҳсулотларни ишлаб чиқариш таъминланади.

1967 йилнинг биринчи ноябригача жаҳондаги энг бақувват радиал — ўқлик гидротурбинанинг Саян — Шушен ГЭСи учун лойиҳаси ишлаб чиқилади.

Икки йил мобайнида ихтирочилар ва рационализаторлар таклифидан 2 миллион 650 минг сўм тежалиб, 35-та ихтирони ишлаб чиқаришда ўзлаштириш, 1966—1967 йилларда тўрт минг тонна қора металл, икки миллион киловатт соат электроэнергияни тежашга, 280 тонна шартли ёнилғини иқтисод қилиб қолишга қарор қилинди.

Ҳар икки корхона ҳам қабул қилинган мажбуриятда ишчи ва хизматчиларнинг маиший-социал таъминотини яхшилаш тадбирларини белгилади.

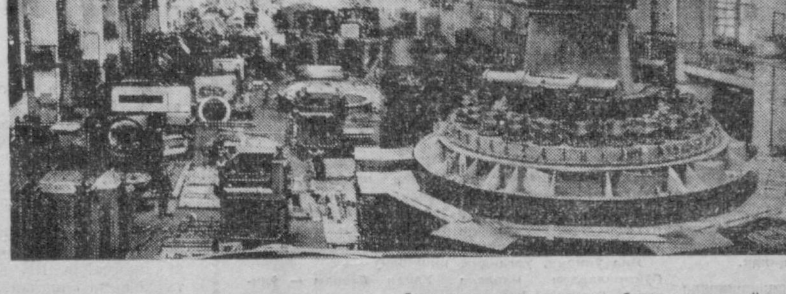

Чапдаги суратда: Анатолий Евдокимов (олдинда, чапдан иккинчи) бошчилигидаги слесар-моторчилар бригадасининг коммунистик меҳнат зарбдорлари ишга йўл олишмоқда.

Ўнгдаги суратда: Ленинград металлургия заводи гидравлик турбиналарни йиғиш участкасининг умумий кўриниши.

В. СОБОЛЕВ ва **П. ФЕДОТОВ** фотолари.
(ТАСС фотохроникаси).

ХАЛҚ ЎҚИТУВЧИСИ

ЭРТАГА ЎҚИТУВЧИЛАР КУНИ

ЗИЁКОР

Ҳозиргина уйига келган дадасининг яна қайта чиқиб кетаётганидан ҳайратланган кенжа ўғил сўраб қолди:

— Дада қаёққа?

— Ўқишга ўғлим, — жавоб берди ота.

— Вой, ўзингиз ҳаммани ўқитасиз-ку, яна...

— Ҳа, ўғлим, даданг ҳам ўқиши керак-да. Бизнинг вазифамиз ўқиш, ўрганиш, ўргатишдир. Ўғлининг саволига ҳозирча тўлароқ жавоб беришдан афсусланган ота ташқари чиқди...

Фахриддин ака автобусдан тушганида қоронғулик атрофга ўз пардасини ташлаган эди. У университет пештоқидаги соатга кўз қирини ташлади-ю, зиналар оша одимлаб кетди. Мана, эрта тонгдан оқшом оғушига қадар ёшлар диққатини ўзига жалб этган ўқитувчи ҳозир кенг аудиторияда ўтирибди.

Ҳа, у ўзининг маҳорат доирасини янада кенгайтириш, янги метод ва формаларни излаш, уни қунт билан ўрганиш ва ўз навбатида олган бой тажрибаларини ҳар бир ўқувчи қалбига етказиш учун ҳам шу ерда ўтирибди.

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги Энгельс номли 11-мактабнинг тил ва адабиёт ўқитувчиси Фахриддин Нуриддинов тўғрисида гап борар экан, унинг номига анча-мунча яхши гаплар айтиш мумкин. У 35 йилдан буён педагог деган номни шараф билан оқлаб келаётир. Ўтган йиллар мобайнида ўз қўл остида тарбия топган ҳар бир ўқувчининг тақдири билан қайғурди, уларнинг келажакда жамиятимиз учун фойдали инсон бўлиб етишишларида қўлидан келган барча чора тадбирларини кўрди. Ўз касбига меҳр қўйиб, уни эъзозлаб келаётган Фахриддин ака қўлида тарбия топган неча юзлаб замондошларимиз турли касб эгалари бўлиб етишдилар. Химия фанлари доктори деган илмий даражани олиш арафасида турган Абдусафи Абдулазизов, филология фанлари кандидати Анвар Турсунов, математика фанлари кандидати Тўлқин Қодиров, география фанлари кандидати Абдураззоқ Қодиров ва шунга ўхшаш неча ўнлаб ўқувчилари борки, улар илм-фанимизнинг ва турмуш маданиятимизнинг ривожланиши йўлида самарали меҳнат қилмоқдалар.

Тошкент зилзиласи 11-нчи мактабни ҳам яроқсиз қилиб қўйди. Мактабнинг деворлари ёрилиб, тепа шиплари осилиб тушди, эшик-деразалар кесакисидан кўчди, асосий синф хоналар ишдан чиқди. Мактабни тўла-тўкис ремонтдан чиқаришдек мураккаб ишни ҳам Фахриддин ака ўз устига олди. Бундан албатта у ўқитувчилар кучига суянди. Фахриддин ака раҳбарлигида ўқитувчи ота-оналардан иборат «қурилиш бригадалари» тузилди. Юракда бўлса билакда кўринар экан. Ҳаш-паш дегунча мактаб биноси сифатли ремонтдан чиқарилди. Биринчи қўнғироқ яна одатдагидек бутун коридорлар бўйлаб жаранглади. Янги ўқув йили ўз вақтида муваффақиятли бошланди.

Фахриддин аканинг эл-юрт олдидаги самарали меҳнатлари муносиб тақдирланда. Халқ маорифи аълочиси Фахриддин Нуриддинов «Меҳнатда ўрнак кўрсатгани учун» медали ва Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг бир неча Фахрий ёрлиқлари билан мукофотланган.

— Инсон қалбига зиё таратиш, онгини чароғон қилиши ҳам шарафли, ҳам масъулиятли вазифадир, — деди моҳир педагог ўз устида гап борганда.

У кишида қунт, чидам, изланиш ва ташаббускорликни талаб этади. Шу сабабли Фахриддин ака шу кунларда булоқдай қайнаётган билим чашмасини ёшларимизга етказишда янги методларни излашда давом этаётир.

Р. ПУЛАТОВ.

Ота-оналар қалбида муҳаббат қуёши бор.
(К. Маркс).

АСЛ ФАРЗАНДЛАРНИ ТАРБИЯЛАЙЛИК

Ёш авлодга пухта билим бериш ва коммунистик ахлоқ руҳида тарбиялаш масаласи хусусан ҳозирги кунда энг муҳим вазифалардан биридир.

Мамлакатимизда гўдак туғилган онидан токи улғайиб камолотга етгунча жамоатчилик уни муттасил кузатиб, доимий ғамхўрлик қилиб туради.

Дарҳақиқат ҳар томонлама равнақ топаётган мамлакатимизда оила гулшанининг кўрки, безаги, ота-онанинг бахти ва қувончи, ифтихори, келгусида ўринбосари ҳам шу фарзанддир.

Ҳар бир ота-она ўз фарзандининг одобли, меҳнатсевар, соғлом, жамиятга фойдали бўлиб ўсишини, бахтли бўлишини орзу қилади. Қариган чоғида роҳатини кўрарманкинман, деб орзу қилади. Меҳнаткаш халқимизнинг болага бўлган меҳри ва муҳаббати болажонлик каби ажойиб фазилати давримизда камол топаётган қимматли фазилатдир.

Болани севиш, унга меҳр ва муҳаббат қўйиш, яхши орзуларни тилаш ота-оналаримизнинг яхши фазилатидир, албатта. Аммо, боланинг энг олижаноб фазилатларга эга бўлиши учун фақат шу тилакнинг ўзигина кифоя қилмайди.

Ҳар бир ота-онанинг назлида фарзанди энг кўркам ва жуда яхшидек бўлиб кўринади. Бу ота-онага хос бўлган хусусиятдир. Халқимизнинг «ҳар кимники ўзига, ой кўринади кўзига» деган мақоли ота-онага хос бўлган шу туйғу-ҳисларни кўзда тутади. Аммо бундан ота-она туйғу-ҳисларига ортиқча берилиб кетиб, фарзандини кўр-кўрона севиши лозим, деган нотўғри хулоса чиқмайди. Аксинча, фарзандининг хулқ-атворини, хатти-ҳаракатларини тўғри баҳолай билиш ва чин инсон қилиб тарбиялаш тўғрисида муттасил ғамхўр бўлишини талаб этади. Маълумки, халқимиз бола ширин, одоби ундан ширин, деб бежиз айтмаган.

Кўпчилик ота-оналар бола тарбияси бобидаги ўзларининг шарафли бурчлари моҳиятини чуқур тушуниб, уни сидқидиллик билан бажармоқдалар. Аммо, ота-оналикдек фахрли бурчни ҳалол сидқидиллик билан бажаришни унутган айрим кишилар ҳам йўқ эмас. Ана шундай кишиларнинг болалари тарбиясида жиддий нуқсонлар учраб туради.

Ўқувчиларнинг пухта билим ва яхши тарбия олишларида мактаб, ота-она ва барча совет жамоат ташкилотлари ўртасида ҳамкорлик ўрнатилиши ҳал қилувчи омиллардан ҳисобланади. Бола тарбияси бизнинг жамиятимизда ҳамманинг иши бўлиб, бутун совет жамоатчилиги бу муҳим давлат аҳамиятига эга бўлган иш билан муттасил шуғулланмоғи лозим.

Ҳаёт биз ота-оналардан, ёшлик гулшанининг боғбони бўлмиш муҳтарам ўқитувчилардан ва бутун совет жамоатчилигидан мамлакатимизга муносиб бўлган, ҳар томонлама камол топган, Ватанимизнинг шон-шарафига, ота-онанинг ор-номусига муносиб бўлган кишиларни тарбиялаб ўстиришни тақозо қилади.

Р. УСМОНОВ,
республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи.

21-мактабнинг биринчи «Б» синф ўқувчилари ёзув дарсида.

В. ТЕРЕХОВ фотоси.

Ўқитувчи! Она каби муқаддас бу номни эшитганда қайси бир юрак тўлқинланмайди дейсиз. Суратдаги Тошкентдаги 28-мактабнинг биология ўқитувчиси Тўйчи Тошмуҳамедовнинг номини эшитганда ўғил-қизлар шундай ҳаяжонланиб кетадилар. Бу билимдон, ҳурматли ўқитувчини эртанги байрам билан чин қалбдан табриклаймиз.

Р. АЛЬБЕКОВ фотоси.

ИЖОДКОР ҚАЛБ

Биз Раиса Ҳайдаровани қизғин иш устида учратдик. Ҳарирдек оппоқ халат кийиб олган олима лабораторияда қандайдир химиявий моддаларнинг ўзига хос хусусиятларини қунт билан синчиклаб анализ қилмоқда эди. У қўлидаги колбани стол устига қўйди-да, ёнида саҳифалари очиқ дафтарга аллақандай формулаларни ёзди ва яна текширишга уннаб кетди.

— Раиса Ҳайдарова докторлик диссертациясининг охирги ишларини тугалламоқда, — деди ҳамроҳимиз.

Биз олимага халақит бермаслик учун диссертациясини ёқлаганидан кейин учрашишни мақсад қилиб қўйдик.

* * *

В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети аналитик химия кафедрасининг старший ўқитувчиси Раиса Ҳайдаровани мураккаб, лекин қизиқарли фан — химиянинг сирли жумбоқларини ҳал қилиш қизиқтириб келади.

У 1953 йилда ТошДУнинг химия факультетини муваффақият билан тамом қилганидан кейин, илмий иш билан шуғулланишни ўз олдига мақсад қилиб қўйди. Эзгу мақсад бўлажак олимани аспирантура остонасига бошлаб келди. Унинг олдида қийин вазифалар турарди.

Лекин изланишнинг машаққатлари Раиса Ҳайдаровани ўз мақсадидан чекинтира олмади, аксинча у ўз ишига астойдил берилиб кетди. Аспирантурада ўқиш билан илмий иш устида ишлаш эгизак бўлиб давом этди.

У иккиланиб қолган чоғларида илмий раҳбари факультет декани профессор Шукур Толибович Толибов қимматли маслаҳатлар берди, йўл-йўриқлар кўрсатди.

У химия соҳасида янгилик бўлган, ғоят мураккаб тема, «Титан, германит ва бошқа элементларни экстракцион — фотокалорометрик йўл билан аниқлашда дипиридилнинг роли» деган темадаги кандидатлик диссертациясини 1962 йилда ниҳоясига етказди.

Шу йили унга химия фанлари кандидати илмий даражаси берилди. Бу илмий иш кўпгина нодир элементларни: висмут, рух, вольфрам сингариларни аналитик химияда энг осон усуллар билан аниқлаш ва улардан турли соҳаларда муваффақият билан фойдаланиш имконини беради.

Ёш олима ўзининг илмий ишини шу билан тўхтатиб қўймади, албатта. У қизғин иш олиб бориб, кўпгина проблемали масалаларни ҳал қила борди.

Раиса Ҳайдарова 1965 йил июлда Москвада очилган амалий ва назарий химия бўйича халқаро химиклар конгрессида табиий бирикмалар ҳақида катта илмий доклади билан чиқди. Доклад машҳур совет ва чет эл химикларининг эътиборини ўзига жалб қилди. Улар доклад юзасидан яхши фикрлар билдиришиб, унга катта баҳо бердилар. Бундан ғоят руҳланган ижодкор олима мазкур темани диссертация даражасига кўтарди. У темани муҳокама қилиш учун қўйганида, мамлакатимизнинг турли жойларидан фан докторларидан, профессор ва академиклардан маъқулловчи жавоб олинди. Қозоғистон Давлат университетидан академик М. Г. Козловский, Қозоғистон ССР Фанлар академияси корреспондент аъзоси И. Н. Азербоев ва Озарбайжон Давлат университети профессорлари унга катта баҳо бердилар.

ва улардан олинадиган баъзи маҳсулотларнинг

Яқинда Раиса Ҳайдарова «Табиий бирикмалар аналитик химияда қўлланишди» деган темадаги докторлик диссертациясини илмий совет муҳокамасига қўйди.

Илмий совет диссертациянинг халқ хўжалиги ва фанга катта фойда келтиришини таъкидлаб, уни қувватлаб чиқди.

Раиса Ҳайдаровна Жиянбоевага бир овоздан химия фанлари доктори илмий даражаси берилди. Химия фанлари докторлари сафига яна бир истеъдодли олима, ижодкор қалбли Раиса Ҳайдаровна ҳам кириб келди.

Олиманинг ишларида янгидан-янги муваффақиятларга эришишини истаймиз.

Х. ТУРДИҚУЛОВ,
ТошДУ илмий ходими.
Х. ТОШТЕМИРОВ,
студент.

БАЙРАМИНГИЗ МУБОРАК!

Ўқитувчилар куни байрамида болалигим, қадрдон ўқитувчиларим, ўйинқароқлик даврим эсимга тушиб ҳаяжонланаяпман.

Таълим бериш учун юрагининг бутун кўрини, билимини бизга бағишлаган меҳрибонларимизнинг сиймолари кўз олдимда бир-бир намоён бўлади.

Қалбимда маърифатга муҳаббат ва талайгина эзгу ҳис-туйғулар уйғотиб, катта йўлга чиқиб олишимга сабабчи бўлган Октябрь районидаги 14-мактаб ўқитувчилар коллективини байрам куни билан сидқидилдан табриклайман! Ҳаммаларига сиҳат-саломатлик ва ишларида янги-янги муваффақиятларга эришишларини тилайман!

Й. ИБРОҲИМОВ,
тарих фанлари кандидати.

ТАЪЗИМ

Озғин, рангпар чеҳра. Жиддият, синчковлик билан тикилувчи мовий кўзлар... Бир қарашда сокинлик, талабчанлик, меҳрибонлик, яна аллақанча туйғуларни уқиб олиш мумкин бу кўзлардан.

Устознинг шогирдлари кўп бўлганидай, шогирднинг ҳам устози ёлғиз бўлмайди. Киши вояга етиб, мустақил қадам босгунига қадар кўп ўқитувчилар устозлик қилади унга. Илк бор «Алифбе»ни қўлингизга тутқазган киши ҳам, илк бор математика муаммоларини ечишга ўргатган одам ҳам, аттестатни, дипломни тақдим этганлар ҳам — ҳаммаси устозингиз. Уларнинг ҳар бири, ҳеч бўлмаса, бирон-бир эзгуликни ўргатади сизга. Шунга қарамай устозлардан бир нечтасигина ўчмас из қолдиради қалбингизда.

Ўша озғин, жиддий кўзлари меҳр билан тикилиб турган ўқитувчим Марьям опани бир умр унутолмасам керак. Мана шу меҳрибон кўзлар орқали бутун бир жаҳонни кўришга ўргандим. Марьям опа Толстой билан Шолохов оламини, Тургенев билан Куприн жаҳонини, Лермонтов билан Есенин хазинасини очди мурғак тасаввуримда. Бу бебаҳо хазина учун, афсуски, ҳеч нима билан жавоб бера олмайман.

Мана шу айём кунида Калинин районидаги 64-ўрта мактабнинг рус тили ўқитувчиси Мария Шохобиддиновага таъзим этаман.

Ў. ҲОШИМОВ.

ОРЗУ ҚУВОНЧ БЕРАДИ

Ёш ўқитувчи Холидахон Зуфарованинг дарсини кузатгани кирган Кимё опа машғулотдан хурсанд бўлиб чиқди. Нега севинмасин? Ахир яқиндагина ўзи ўқитган Холидахон ишончни оқлашга арзийдиган шогирд бўлиб етишди-да.

— Холидахонни ёш ва интилувчи педагог деб ардоқлаймиз, чунки у кишилар қалбида ифтихор ва ишонч ҳиссини уйғотибгина қолмасдан, ўзининг тиришқоқлиги, илм ва педагогик маҳоратини эгаллашга чанқоқлиги билан бошқалардан ажралиб туради, — дейди мактаб директори ўртоқ Абдураҳим Исҳоқов.

Дарс бериш учун ҳар машғулотга пухта тайёрланиш керак. Эндигина йигирма бир баҳорни кўраётган Холидахон учун бу осон эмас. Ахир у ҳам яқингинада шу қора кўзлар сингари партада ўз ўқитувчисининг сўзларини диққат билан тинглаб ўтирарди. Яна худди шу дарс ўтаётган синфида. Ҳозир эса ўзи дарс беряпти. Ҳар бир бола унинг маъно тўла сўзларини эътибор билан тинглайди...

«Ўқитувчи», — бу нақадар шарафли ном:

Холидахон ўрта мактаб қучоғида ўқиб юрган чоғларидаёқ педагог бўлишни орзу қиларди. Айниқса, она тили ва адабиёт дарсини зўр қизиқиш билан тингларди. Албатта, унинг қизиқиши, интилишига ишонч бағишлаган ўқитувчи Абдураҳим Исҳоқовнинг педагогик маҳоратини назардан четда қолдириш мумкин эмас.

Холида Зафарова ҳам ўз устозининг изидан бориш мақсадида етуклик аттестатини олгач, университетнинг филология факультетига ўқишга кирди. У ўқиш билан педагоглик ишини бирга олиб борди. Иш ва ўқиш билан ўтган бу ҳаяжонли йиллар унинг тажрибасини, билимини оширибгина қолмай, аҳил коллективдаги обрўсини ҳам оширди. Ҳозир у педагоглик қилаётган Октябрь районидаги Аброр Ҳидоятов номли 14-мактабда ҳаёт қайнамоқда. Маърифат ўчоғи бўлган даргоҳда кўп йиллик тажрибага эга бўлган педагоглар: Абдураҳим Исҳоқов, Закотхон Саидғаниева, Кимёхон Исматова ва бошқалар сафига Дилбар Боқиева, Мунисхон Ҳасанхўжаева сингари ёш мутахассислар қўшилган. Холидахон ҳам ана шуларга суяниб иш олиб боряпти.

Ёш ўқитувчининг ҳозиргина ўтиб чиққан дарси шундай уюшқоқлик, активлик билан ўтдики... Кимё опа шодлигининг боиси шунда эди. У шогирдини чин қалб сўзлари билан табриклади.

Шу кунларда Холидахоннинг иши жуда ҳам қизиб кетган. У комсомол комитетининг биринчи секретари. Янги ўқув йилида янги куч ва ғайрат билан иш бошлаган бу ёш педагог янги режалар асосида иш олиб бормоқда. У ўз ҳаётини мактаб, болаларсиз тасаввур эта олмайди. Қувонч-орзуни туғдиради. Бу орзулар ниҳоятда кўп бу орзуларни ишонч ёритиб турибди.

М. Холмуҳаммедова.

МЕҲР МЕВАСИ

Директор кабинетида бир неча ўқитувчи ўтирган эди. Манзура Юсупова бизни очиқ чеҳра билан кутиб олди.

— Байрамни ўтказиш ҳақида, кам-кўстимиз бор-йўқлигини гаплашаётгандик, — деди у жилмайиб.

Биз ундан мактаб ҳаёти, энг яхши ўқитувчилар, таълим-тарбия ишлари қандай кетаётганини сўрадик.

— Мактабимизда сал кам юзта ўқитувчимиз бор. Бири-биридан яхши, — деди фахр билан директор, — ҳозир келганингиз айни муддао бўлди. Ҳаммалари шу ерда. Ўзлари билан суҳбатлашсангиз ҳам бўлади.

У ўрта бўйли, истараси иссиқ, тийрак аёлга юзланди.

— Бу киши Назира опамиз Ҳидоятова бўладилар, танишинг. Яқинда янги ўқув йили бошланиши олдидан республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи деган шарафли номни олишга муяссар бўлдилар. Метод кабинетимизнинг бошлиғи. Ажойиб математикларимиздан. Ўттиз йилдан буён шу соҳада ишлайдилар.

Хонада ўтирган ўқитувчиларнинг ҳаммаси директорнинг сўзини тасдиқлаётгандек Назира опа томон илиқ боқишди. Назира опа эса ўзини бир оз ўнғайсизланаётгандек сезар эди. Биз у кишидан ишларини суриштира бошладик. Лекин у камтарлик қилиб, ўзи ҳақида бирор нарса демади.

— Назира опамиз шунақалар. Ўзлари ҳақида ҳеч нарса гапирмайдилар, — деди ўқитувчилардан бири, — Опажон, олис-яқиндан ёғилаётган телеграммаларни, табриклагани келаётган одамларни гапирмайсизми? Яқинда Москвадан ҳам телеграмма келди, шундаймиди?

— Ҳа, Бахтиёр Зоҳидовдан олдим.

Шу гапдан сўнг хонадагиларнинг руҳи кўтарилиб, ўзаро нималарнидир гапира бошлашди.

— Бахтиёр пойтахтдек жойда математикадан аъло баҳолар билан ўқияпти, — изоҳ берди директор. — Назира опанинг қўлида ўқиганларнинг деярли ҳаммаси математикага қизиқади.

— Мана биз ҳам Назира опамларнинг талабаларимиз, — деди қорачадан келган ёшгина жувон, — қўлларида ўқиган беш одам шу мактабнинг ўзида ўзлари билан ёнма-ён туриб дарс беряпмиз.

— Опамизнинг дарсларига қизиқмаганнинг ўзи йўқ, — гапни илиб кетди яна бир ўқитувчи, — мана, ўтган йили мактабимизни тугатганларнинг ўн саккизтаси олий ўқув юртларининг математика факультетларига ўқишга киришди. Бу ҳам сўзсиз Назира опамнинг ютуқлари.

1-мактаб ўқитувчиларининг бири олиб, бири қўйиб, Ҳидоятова ҳақида чексиз меҳр билан гапирашаётганининг ўзи одамни ҳаяжонга солар эди. Моҳир педагог эса жилмайганича, ўтирганларга миннатдорчилик йўллар, ёнидаги одамларнинг унга нисбатан чуқур эҳтироми уни тўлқинлантирар эди.

— Назира опа, ютуғингизнинг сири нимада? Бу гапларни эшитяпсизми?

— Ким билсин... Аввало шу фанни ўзим жуда яхши кўраман. Кейин ўқув йили бошланиб синфга кирганим заҳоти математиканинг фанимиз тараққиётида тутган ўрни, моҳиятини тушунтираман. Беш қўл баравар, эмас, деганларидек, ҳар бир ўқувчининг онги, идрокига яраша муомала қилишга уринаман, баъзида рағбатлантириб туриш ҳам яхши натижа беракан.

Коллективнинг бекиёс ҳурматига сазовор бўлган тажрибали педагог ўзи ҳақида ортиқча гапирмади. Қўлида таълим олиб шу мактабнинг ўзига қайтиб келиб математикадан дарс бераётган Муҳаббат Бобоева Назира опанинг дарслари ниҳоятда қизиқарли, жонли бўлишини гапирса, худди шундай педагоглардан Маҳбуба Раҳматова Ҳидоятованинг ёш ўқитувчиларга қандай ёрдам бераётганини, тўлиб-тошиб сўзлади.

Бири Назира опа кўп болали она бўлишига қарамай, севган касбини бир он ҳам ташламагани, унинг иродаси, матонати ҳақида гапирса, яна бири Назира опа унинг камчилигини қандай тузатганини сўзлади.

— Менинг дарсларимга дастлабки йиллари мунтазам кириб ўтирар эдилар, — деди Латифа Толипова, — бир куни синфимда контроль иши ўтказган эдим, ярим синф ёмон баҳо олса бўладими. Назира опам юзларига жиддий тус олиб бошларини чайқаб қўйдилар. «Бундай бўлиши мумкин эмас. Латифахон, бу сизнинг айбингиз, демак шу дарсни ўқувчиларга яхши тушунтира олмагансиз. Қайтадан тушунтиринг, контроль ишингизни ҳам бошқатдан олинг. Шу-шу бу менга жуда катта сабоқ бўлди. Ҳурматли устозимнинг гапига амал қилдим. Энди бундай хатоларга йўл қўяётганим йўқ.

Танаффус тугагач ўқитувчилар синфларига кириб кетишди. Директор билан яна анчагина суҳбатлашиб ўтирдик.

— Таълим-тарбия ишларимиз ҳам ёмон эмас. Бизга маҳалла, жамоатчилик жуда яхши ёрдам беради бу ишда, — деди у.

У бизга талаб ва таклифлар дафтарини ҳам кўрсатди.

Бу дафтарда тил-адабиёт ўқитувчиси Зода Баҳодирова, Яҳё Аҳмедов, Шоҳид ака Зоҳидов, Саида Каримова каби моҳир педагоглар ҳақида жуда кўп илиқ гапларни ўқиш мумкин.

...Деворларига турли-туман газеталар, фото виставкалар, осиғлик коридордан кетяпмиз. Ҳаммаёқ сув қуйгандек жим-жит. Болалар синфда. Илм чўққилари сари интилишмоқда.

М. МАҲМУДОВА.

МУРАББИЯ

Васила Хўжаева ўқитувчигина эмас, балки бир минг етти юздан ортиқ болани ўз бағрига олган катта коллективга раҳбар ҳамдир.

28-мактаб директори Васила Хўжаева республикада хизмат кўрсатган ўқитувчи деган фахрли унвонга сазовор бўлди.

Мактаб ўқитувчилар коллективи ёш авлодни коммунистик руҳида тарбиялашда бор илмлари, куч-ғайратларини сарфлашга бел боғлаганлар.

Ҳ. ИЛҲОМОВА.

ЮМОРЛАР

ИФЛОС БЎЛИБ ҚОЛАДИ

— Саодат, нега китобингни очмаяпсан? — сўради дарс вақтида ўқитувчи.

— Ифлос бўлиб қолади. Ўзингиз айтдингиз-ку, тоза тутгин деб.

ОНА ВА БОЛА

Она: — Чап қулоғингга пахта тиқиб олибсанми, ўғлим?

Бола: — Муаллимам айтдилар, уларнинг гаплари ўнг қулоғимдан кириб, чап қулоғимдан чиқиб кетармиш.

БАҲОНА

Она: — Ибратилло ўғлим, нега мактабдан барвақт қайтдинг?

Ибратилло: — Дарсда ёзгим ҳам келмайди ўқигим ҳам. Гаплашиб ўтиришга ўқитувчим йўл қўймайди. Шунақа бўлгандан кейин мактабда нима қиламан?!

ИНШО

Ўқитувчи: — «Менинг кучукчам» темасида ёзган иншоингнинг аканг ёзган иншонинг худди ўзи-ку?!

Ўқувчи: — Тўғри! Кучукча ҳам иккимизники-да!

ЯНА УЧТА ШЕР

Ўқитувчи: — Африкада яшовчи ҳайвонлардан олтитасини айтиб бер-чи...

Ўқувчи: — Арслон, зебра, илон ва... (дудуқланади).

Ўқитувчи: — Хўш, яна учтаси...

Ўқувчи: — Яна... учта арслон.

УЙДАГИ ГАП

Ўқитувчи: — Аҳмаджон, сен «Оиламизда бир кун» деган темада иншо ёзиб кел.

Ўқувчи: — Бўлмайди.

Ўқитувчи: — Нега?

Ўқувчи: — Ойим айтганлар: уйдаги гап кўчага чиқмаслиги керак.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

Арифметика дарсида Каримжон гап сотиб ўтирган эди, ўқитувчининг жаҳли чиқди ва унга «икки» қўймоқчи бўлди.

— Карим, доскага чиқ! Ёз...

Карим ўқитувчи ёздирган мисолни дарров ишлаб берди.

— Ўзинг ҳеч вақони билмайсан-у, қўлинг ўрганиб қолган-да, — деди ўқитувчи Каримга.

ОНА ВА БОЛА

Она: — Яна икки олдингми, ўғлим?

Бола: — Йўқ, кечаги билан тўрт бўлди.

ЕЛҒОНЧИНИНГ ОТАСИ

Ўқитувчи: — Ўғлингизга ёрдам берсангиз бўлмайдими, биродар? Баҳолари нуқул «2»!

Ота: — У нечанчида ўқийди?

Ўқитувчи: — И-я, ҳали билмайман денг?

Ота: — Биламан.

Ўқитувчи: — Бўлмаса, нега сўраяпсиз?!

Ота: — Ўзим учинчидан у ёққа кўчолмаган бўлсам-у, бешинчидаги ўғлимга қандай ёрдам берай?!

ҚУТЛАЙМИЗ

Эртага ота-оналаримиз каби қаттиққўл ва меҳрибон ўқитувчиларимизнинг катта байрами. Ана шу қутлуғ кун арафасида хаёлим олис-олисларга парвоз қилди.

Биз 16 бола 1950 йилда она шаҳримиздаги 40-мактабни битирдик. Азиз меҳрибонларимиз бизни қутлуғ ҳаёт сўқмоқлари томон йўллаб қолдилар.

Яна ўқидик, ўргандик. Сўқмоқлардан мардона ўтдик. Саъдулла Исматов, Муса Сахаев, Елезавета Григорьевна Черёмина, Наби Расулев каби устозларимиз берган билим ҳар қадамда бизга қўл келди, ёрдам берди.

Ҳозир синфдошларимиздан иниитаси фан кандидати, қолганлари эса олий мактабларда таълим олган. Она-Ватан хизматида барқарор турибди.

Улкан байрам — ўқитувчилар куни арафасида меҳрибон устозларимизни чин қалбдан қутлаймиз.

Вакил ШУКУРОВ,
ядро физика институтнинг илмий ходими.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 2 бет
1 ОКТЯБРЬ 1966 ЙИЛ.

Шаҳар оқшоми

Экран янгиликлари

Пойтахт кинотеатрларининг экранларида келгуси хафтада бир қанча янги фильмлар намойиш қилинади. Улар нима ҳақида ҳикоя қилади!

„Неча йил, неча ойлар“

«Беларусьфильм» студияси яратган бу кенг экранли икки серияли фильм совет интеллигенциясининг вакиллари, жумладан, катта ва мураккаб ҳаёт йўлини босиб ўтган оддий бир қишлоқ ўқитувчисининг тақдири ҳақида ҳикоя қилади. Улар ўқитувчи Василий Ильич Радецкий ҳаётини бутун мамлакат тақдири билан узвий равишда боғлаб юбора олганлар.

1933 йил. Мамлакатда интеллигенция кадрлари етишмаётган даврлар. Фильм қаҳрамони буни яхши билар эди. У машаққатлардан чўчимай қишлоқ мактабига келади. География ва астрономиядан дарс бериши билан бирга болаларни софдил ва мустаҳкам иродали бўлишга, катта мақсадларни кўзлаш ва ўз мақсади йўлида қийинчиликлардан чўчимасликка ўргатади.

Орадан кўп йиллар ўтди. Василий Ильичнинг чеҳрасига ажинлар тушди. Сочи оқарди, лекин юраги ёшлигича қолди. Артист Александр Демьяненко фильм бош қаҳрамонининг образини яратар экан, бу кишининг соддалик ва камтарлик хусусиятларини ёрқин очиб беради. Томошабинлар сценарий автори ва постановкачи режиссёр Николай Фигуровскийни «Полесск афсонаси», «Соат ярим кечада тўхтади», «Баҳор момақалдироқлари» фильмларидан яхши танийдилар. Фильм Белоруссиянинг шаҳар ва қишлоқларида суратга олинган.

„Меҳрибон аждаҳо“

Бу фильмни Вьетнам Демократик Республикасининг кинематографчилари совет томошабинларига тақдим этишган.

Қизил дарё сохилидаги жажжигина оролда яшовчи кишилар қишлоқнинг табиатан бой бўлишига қарамай, қашшоқликда яшайдилар. Жўшқин дарё тошқин пайтлари бутун хосилни, қора молларни, ҳатто одамларни ҳам оқизиб кетади. Ҳар нафас қишлоққа таҳдид солиб турувчи бу дарё сувини симириб юборадиган меҳрибон аждаҳо ҳақидаги афсона авлоддан-авлодга кўчиб юради.

Лекин афсона афсоналигича қолади. Ниҳоят одамларнинг ўзи офат келтирувчи дарёни жиловлашга қарор қиладилар. Коллектив меҳнат қувончидан завқланган кишилар табиат ўжарлигини ҳам, янгиликка қарши чиқаётганларнинг қайсарлигини ҳам енгадилар. Томошабин кўз ўнгида Вьетнамнинг кўплаб қаҳрамон кишилари намоён бўлади. Айниқса Хан кооперативининг раиси ёш қиз Нга сиймоси илиқ таассурот қолдиради кишида.

„Қалбингда қуёш“

Бу фильм Тошкентда, «Ўзбекфильм» киностудиясида яратилган. «Сиз фашизмга қарши курашда ғалаба қозонган оталарингизнинг тузини оқлаш учун қўлингиздан келган ҳамма ишларни қилдингизми? Ўз ота-оналарингиз сафида тура оласизми? — Фильм авторлари ёш авлодга ана шундай савол билан мурожаат қиладилар.

Акбар Содиқов фронтдан кўр бўлиб қайтади. Лекин бу унинг рухини тушира олмайди, ҳаётга бўлган ишончини сўндира олмайди.

Ниҳоят, фильм қаҳрамонининг хонасига ҳам бахт кириб келди. Уларнинг оиласида Камол туғилди. Йиллар ўтди, Камол ўсиб вояга етди. У ўз отасини тушуна олмагани ана шунда маълум бўлди. Картинада қаҳрамонлар характери ёрқин бўртиб туради.

Фильм сценарийсини ёзувчи Иброҳим Раҳим яратган. Постановкачи — Шуҳрат Аббосов.

„Она ва сукунат“

ГДРнинг «ДЕФА» киностудиясининг мазкур янги фильмида фашизмга қарши кураш темаси мавзу қилиб олинган.

Фильм немис коммунистларининг яширин фаолияти олиб борган (1933 — 1936) йиллари ҳақида, немис ишчи синфининг фожиаси ҳақида ҳикоя қилади.

Фильм қаҳрамони — оддий кир ювувчи аёл Клара Бауман коммунистлардан бирини фашистлардан яширади. У немис халқининг асл фарзандларидан лоақал бир кишини асраб қолиш учун ўз ҳаётини хавф остида қолдиради.

Фильм икки серияли. Бош ролни таниқли актриса — Эрика Дункельманн ўйнаган.

СУРАТДА: «Неча йил, неча ойлар», «Меҳрибон аждаҳо», «Қалбингда қуёш», «Она ва сукунат» фильмларидан кадрлар.

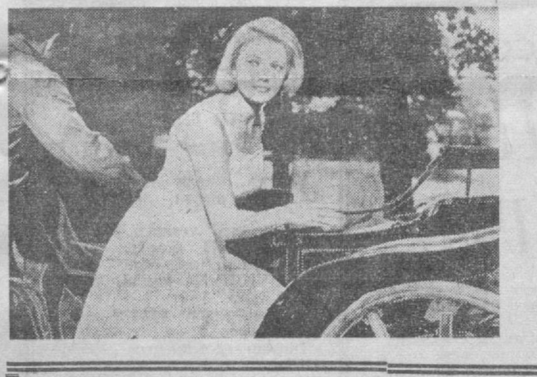

ФАРЗАНДЛАРИМИЗ УЧУН

Мураббо

Олхўри пишди,
Қозонга тушди.
Шакар, сув билан
Шунда топишди.
Ўчоқда олов,
ёнади лов-лов.
Учала ўртоқ,
Ишлар қозонда.
Қайнатар иноқ,
Менман пазанда.
Бир-бирин улар,
Қўллашиб ишлар.
Тинмай қайнашиб,
Бўлишдилар бол.
Энди улардан,
Мураббо тайёр.
Келгин, ўртоқжон,
Қиламан меҳмон.

Ҳабиб РАҲМАТ.

Ғамхўр қиз

— Бувижон, боғимизда
Учар ғув-ғув капалак,
Тутиб берайми, сизга
Капалакдан бир талай.
— Вой-вой, қизим тушмагур,
Капалакни не қилай?
Дер кампир набирасин
Бошини силай-силай.
— Ахир, мен келсам чопиб
Ҳали хафа бўлдингиз.
— Юбординг-ку учириб
Капалагимни, — деб сиз.

Лойиқмас пионерга

Қўшни боққа Алишер
Сайр этиб чиқиб қолди.
Узмоқ бўлиб қизил гул —
Ёнига аста борди.
Шарпадан қараб йўлга
Кўрди боғбон акани.
Шошгач санчилди қўлга
Игнадай гул тикани.
Боғбон дер Алишерга:
— Ўғлим, қандай бу ишинг?!
Лойиқми бу иш сенга
Гулларни синдиришинг?!
Алишервой қошини —
Чимириб ўй сурарди.
Гул ҳам эгиб бошини
Алишердай турарди.

Зиёд КОМИЛОВ.

Ю р а г и м

Қайларгадир интиламан жимгина,
Шовқинлардан, суронлардан йироқда.
Тўқишларим оддийгина, жўнгина,
Кўчирмадим ҳали уларни оққа.
Шодликнимп, қайғунимми ахтариб,
Хаёлларим элдан бурун чопарлар.
Шамоллардай кезиб бебош, сарсари,
Дўстнимми, душманимми топарлар.

□

Шодлик қайдан келар экан, ажабо,
Қайғу эса қаердадир яширин.
Бир-бирларин кўролмаслар доимо,
Гоҳ иккисин қилолмайсан ажирим.
Инсон илк бор келганида дунёга,
Томоқ дарди унга эди ошино,
Шодлик, қувонч қайдан келди бинога,
Қайдан чиқди қайғу деган муаммо?

□

«Ёлғиз» куйин тинглайман-у дўстгинам,
Нимадандир зирқирайди вужудим.
Чўлда танҳо қолган каби бўлурман,
Ҳеч бормикан ёлғизликнинг ҳудуди?
Ҳатто рубоб чидолмасдан йиғлайди,
Торларини узмоқчими дутор, воҳ!
Ғижжак шўрлик ўз бағрини тилғайди,
Фақатгина доирадир бепарво.

□

Тамаки, ҳа дўстим, эмас безарар,
Оғу каби қуйилади танамга.
Нолимайман лекин, ҳар шаму-саҳар
Аччиқ тутун тўлиб олса хонамга.
Ўз ишини билиб қилар инсонлар,
Гоҳ насиҳат бефойдадир уларга.
Мен чекаман хаёлда зўр ишонч-ла,
Тутунлардан фориғ бўлмиш кунларга.

□

Юксакларда, қора осмон остида,
Онда-сонда қўниб ўтаркан булут,
Захмат шоҳи — Прометей устида,
Жигар чўқиб ётар ҳали филбургут.
Бизга аён, бургут кучи ҳад билмас,
Прометей омон қолмоғи душвор.
Лекин, ажаб, бизларнинг-ча бургутмас,
У инсонга ишончимиз улуғвор.

□

Мен истаган ҳаёт ҳали олддадир,
Меҳри билан, қаҳри билан жамъулжам.
Баъзан юрак қурғур ўзин алдайди,
Дейди: — Мана ўша ҳаёт, ўша дам!
Йўқ... Ҳисларим яна олис йўлдадир,
Бирга юрак қўрқуви ҳам далдаси.
Мен истаган ҳаёт ҳали олддадир,
Бугунгиси, фақат унинг ваъдаси.

□

Йўқлик номи тортиб кетди кунларим,
Қолди яккаш юрагимнн хаёли.
Қандай кечди кундузларим, тунларим,
Булар бари сокин дарё мисоли.
У кунлардан нега рози эмасман?
У кунларни кўргани йўқ кўзларим.
Бугун шундай ҳақиқат-ла мен мастман:
Ақлимиз кеч кирар экан дўстларим.

□

Ёруғ ҳаёт берган, қувонч, лаҳзалар,
Гўё лабга тегиб соб бўлган шароб.
Тинчланолмас юраккинам, қанчалар —
Жуфт оҳу кўз дилга солган изтироб!
Мен англайман шунда инсон шахсини,
Ўйлайманки, бу таъбирим жоизроқ;
Шодликда у олгай тоғлар таҳсинин,
Қайғуда-чи, чумолидан ожизроқ.

□

Яширмайман, нелар кутиб ҳаётдан,
Кўзларимга жо этганман кечалар.
Кута-кута, олий умидга, зотан,
Етолмайин ўтиб кетди нечалар!
Не кутасан қовуштириб қўлингни?
Мўминларга ахир ҳаёт бегона!
Англагилки, ким истайди ўлимни,
Кутмоқликка мажбур бўлади яна.

□

Кимларнингдир балки бахтин қўриқлаб,
Тортишамиз фақат жўшқин ва дангал.
Лекин шунда, ўз мақсадин улуғлаб,
Бахтимизга кимдир солади чангал.
Биз билмаймиз, дунё ишин измида
Айтишамиз, койишамиз, юрамиз.
Барчамизга парво қилмай, жимгина —
Ўз йўлида айланади куррамиз.

Муҳаммад АЛИ.

Саволларингизга жавоб берамиз

Ҳурматли редакция, газета саҳифаларда босилаётган маслаҳатларнинг ҳаммасини қизиқиб ўқийман. Жуда кўп билмаган нарсаларимни билиб олдим. Лекин мен тухумни қандай сақлаш ҳақида ҳам маслаҳат беришингизни истар эдим.

Муаззам Маҳмудова.

ТУХУМНИ САҚЛАШ

Тухумни узоқ вақт сифати бузилмайдиган қилиб сақлаш мумкин. Бу жуда ўнғай. Аввало тухумни яхшилаб ювиб, артилгандан сўнг, устига вазелин ёки ёғ суриш ва салқин жойга қўйиш керак. Бу тухумлар ичига қум билан кул аралаштирилган қуруқ яшчикга учли томонини пастга қаратиб терилади. Яна бундай ҳам қилиш мумкин. Тухум салицил кислотаси эритмасига (ярим литр сувга икки чой қошиқ кислота солинади) солиб, ярим соатдан сўнг олинади, қуритилади (артилмайди) ва қуруқ ҳолида салқин жойда сақланади.

Тухумларни тузга солиб ҳам сақлаш мумкин. Тухумнинг сариғини оқидан ажралган ҳолда ҳам сақлаш мумкин. Агар тухумнинг оқинигина ишлатмоқчи бўлсангиз, пўчоғининг икки томондан қалин нина билан тешинг-да ,пуфланг. Пўчоқ ичида қолган тухумнинг сариғи пўсти шикастланмаган бўлса узоқ вақтгача сифати бузилмайди, тураверади.

Яна тухумнинг сариғини унча чуқур бўлмаган кичик идишда ҳам: масалан, сув қуйилган рюмкада сақлаш мумкин.

Патисон консерва

Патисон — бу оч сариқ рангдаги кичик қовоқчадир. Уларни тарелка шаклидаги қовоқчалар деб ҳам юритишади. Майда уруғли япалоқ, қаттиқ 3-5 кунги ҳосили таомга ярайди. Етилганини эса, истеъмол қилиб бўлмайди. Патисонни 0 даражадан 1 даражагача иссиқликда 15—20 кун сақлаш мумкин. Учи гулли карамни пиширгандек пишириб қийма қилиш, консерва қилиш, сиркага солиб қўйиш мумкин.

Консервалаш учун диаметри 6 сантиметр келадиган ёш патисонлар танланади. Уруғи ва пўсти қотиб қолган, етилиб пишган, ёки сўлиган, заха бўлган, қурт еган патисонлардан консерва қилиш мумкин эмас. Катта-кичиклиги бир хилдаги, патисонлар танланиб, яхшилаб тозаланади. Каттароқ ҳажмдагилари 2—4 қисмга бўлиниб, 3—5 минут муддатида қайноқ сувга солиб турилади. Сўнгра совуқ сувга солиб совутилади.

Банканинг тагига кўк солиб, сўнг патисон тўлагилади. Банкага қайнаган сув солиб, усти қопқоқ билан бекитилади. Кейин суви 50 даража иситилган кастюрлга жойланади ва ярим литрли банка 8 минут, бир литрли банка 10 минут давомида қайнатилади. Шундан кейин банкалар тезда маҳкам бекитилиб, совутилади.

Бир литрли банка учун: 610 грамм патисон, 12 грамм укроп, бир дона аччиқ қалампир, 3 парра к саримсоқ пиёз, бир дона лавр япроғи, бир оз хрен япроғи, кашнич, олча солинади. Бир литрли банкага 400—430 грамм сув, 30—35 грамм туз, 5 процентли 30—35 грамм сирка ишлатилади. Консерваланган патисон гўштли қуюқ таомлар билан истеъмол қилинади.

Маринад қилиш учун диаметри 5—6 сантиметрли патисонлар яхшилаб тозаланиб, ювилади, 8 минут давомида қайнаб турган тузли сувда қайнатилиб, ундан олиб, тезда совутилади ва тоза ювилган банкаларга солинади. Устига совутилган маринад қуйилади. Банклар усти пергамент қоғоз билан ёпилиб боғлаб қўйилади.

Фельетон ПАТИ ЮЛИНДИ...

**Кўза кунда эмас, кунида синди.
Қоплади кўз ўнгин қопқора булут.
Кўр босиб олгандек питирлар энди —
Ёғ босган қалбига чертилиб гугурт.
А, ўзи нима гап!! Шокарим бойчуқ
Руҳига сепилди нечук қалампир!!
Ғўлдирар оғзига тушгандек сўйлуқ,
Гапга у автомат эди-ку, ахир!
Вох-вох, эсизгина, унга на қилди!!
Юрганди донланган бабақ хўроздек.
Эҳ, жўра, англа-да, мункиб йиқилди —
Бебошбоғ майлига бериб ўзи эрк.
Яъни пул кўриниб кўзига пари,
Бўлди у парига ошиқи жазман.
Силжимай бозордан бир баҳя нари,
Нафси чалиб карнай, ошди у ҳаддан.
Пул иси маст этиб, шишиб димоғи,
Ўзгани кўрсатди оёқ учида.
Таъмагир сурпарга эшилиб гоҳи,
Кўз-кўз этди ўзин пулнинг кучида.
Ҳа, шундай! Кесиб у бозор киндигин,
Қилиб олди чўзиб бошига салла.
Ғажиб харидорнинг эту сўнгагин,
Итининг тувагин қилворди тилла.
Қилмиши оқибат етиб бошига,
Мана, қийқиллатиб пати юлинди;
Ҳа, мана, йўлиқиб ғазаб тошига,
Кўза кунда эмас, кунида синди...**

Ямин ҚУРБОН.

Юзингизга ажин тушмасин десангиз

Ажинлар одамнинг ҳуснини анча бузиб, ёшини бир қадар катта қилиб кўрсатади. Шу сабабли ҳар бир қиз-жувон ўз юзига қараб юргани маъқул. Ажинларнинг олдини олса бўлади. Лекин бунинг учун аввало ҳар бир аёл ўз юзини, яъни юзининг териси қандайлигини яхши билиши керак. Масалан, юз териси қуруқ бўлса, у жуда нафис, шўралайдиган бўлади. Ёғли тери эса, худди ёғ сургандай ялтираб туради. Унда кўпроқ ҳуснбузар тошганини кўрасиз. Нормал тери эса, тиғиз туради.

Ажинлар кўпроқ қуруқ терига тушади. Бунда одамлар нима қилишлари керак? Юзни ҳар куни совунлаб ювмаслик тавсия этилади. Ухлашдан олдин ўсимлик мойига ботирилган пахта билан артиш керак. Лекин бу процедурани кўчага чиққан пайтингизда қила кўрманг.

Кремни юзингизга жуда енгил ҳаракатлар билан суришингиз керак. Дағалроқ ҳаракат қилиб, юз терисини кенгайтира кўрманг. Кремни қандай суриш кераклигини схемадан кўриб олсангиз бўлади. Бир икки соат ўтгандан кейин тоза латта ёки дока билан крем астагина артиб ташланади. Кремни кечаси юзда қолдириб бўлмайди. Эрталаб турганингизда юзингизни сут қўшилган совуқ сув билан ювинг, сўнг юз юмшоқ сочиқ билан аста артилади. Ҳеч қачон юзингизни қаттиқ ишқалаб артманг.

Қуруқ терили юз ҳафтада икки марта «Спермацетовий», «Косметический», «Любимий», «Кокосовий», «Детский», «Яичний», «Голубь» каби ёғли совунлар билан ювилгани маъқул.

Вақтингиз бўлса, ҳафтада икки марта юзга сингийдиган маскалар қилсангиз ҳам бўлади. Бу жуда ўнғай. Тухумнинг сариғини бир чой қошиқ ўсимлик мойи ва тўққиз, ўн томчи мева суви билан аралаштиринг. Ёки хамиртуришни қаймоқ ё сутга эзгилаб бўтқа қилинг. Юқорида кўрсатилган составларнинг ҳар қайсиси юзга чапланиб, ярим соатдан сўнг илиқ сув билан ювиб ташланади.

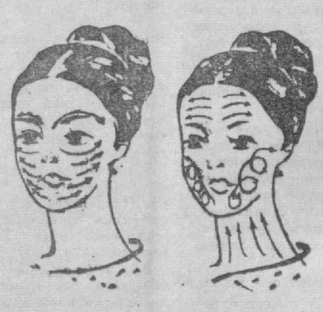

Нормал терини эрталаб совуқ сув билан ювган яхши. Ҳафтада икки марта совунлаб ювилса ҳам бўлади. Кечқурун эса, сутка ботирилган пахта билан артинг ёки қатиқ сурилса ҳам бўлади.

Ёғлиқ терига ажинлар унча тушмайди, лекин шунда ҳам юз сўлиб қолмаслиги учун парвариш қилиб туриш керак. Бундай юзлар кечқурун «Утро», «Рижская», «Старт», «Лилия», «Идеал», «Аэлита», каби туалет сувларига ботирилган пахта билан артилгани маъқул. Эрталаб эса, «Глицериновий», «Борнотимоловий» каби совунлар билан ювиниш тавсия этилади.

Кўз тагидаги тери юз териси қандай бўлишидан қатъий назар қуруқ бўлади. Шунинг учун кўз тагига ёғлиқ кремдан суришни одат қилинг.

Юқорида айтилган косметик процедуралар терини соғлом ва бақуввват қилади, сўлғинликдан сақлайди.

Л. РАДОВСКАЯ.

Ҳ А Ж В И Я Л А Р

МЎЛЖАЛ

Мирғани ака меҳмонга ўғлини мақтай кетди:

— Дилшоджон жуда боодаб бола-да, амакиси. Шеър ўқисам борми, беш яшар бўлишига қарамай, бутун вужуди қулоқ бўлиб эшитади.

Дилшод дадасининг бу гапларига эътибор ҳам бермай, ҳовли ўртасидаги меваси думбул бир туп ўрикка ҳадеб кесак отарди. Меҳмон унинг эътибор бермаётганини сезиб, баландроқ овоз билан Мирғани акага шундай деди:

— Ундай бўлса, Дилшоджондан бирор шеър эшитайлик, ёд айтсин-чи, биладими?

— Йўқ, амакиси, аввал мен бир шеър ўқиб берай, кейин у «Капалак»ни айтиб беради.

Дилшоджоним, Дилшоджон,
Кўп одобли болажон!..

Шу пайт Мирғани аканинг елкасига муштдай кесак келиб тушди-ю, гапи оғзида қолди.

УГИТДАН СЎНГ

Қовунлар энди пиша бошлаган эди. Колхоз полизининг қоровули Ризоқул ака сувчи Эргашжонга тайинлади:

— Ука, уйга бориб, тушлик қилиб келай, бирпас полизга қараб тур...

Эргашжон йўқ демади. Ризоқул ака уйига келиб супадаги кўрпачага ёнбошлади-да мизғиб олди. Уни Тўти хола бир оздан сўнг уйғотди:

— Ҳой, дадаси. Туринг шўрва пишди.

У апил-тапил турди-ю, юз-қўлини ювиб, хонтахта ёнига ўтирди. Шунда унинг ўртанча ўғли Аброрқул қўйнини бир нарсага тўлдириб, келиб қолди. Буни кўриб, Ризоқул аканинг пешонаси тиришди, кўзларининг пахтаси чиқди.

— Қўйнингдаги нима?
— Ёнғоқ!
— Қаердан олдинг?
— Каримлар н и к и дан.
— Сўраб олдингми?
— Сўраган эдим, Карим, дадам уришадилар деди, кейин билдирмай устига чиқиб олдим.

— Ҳа, аҳмоқ. Ўғрилик шунақанги майда нарсадан бошланади. Кейин тухумга, ундан сўнг жўжага ўтасан. Иккинчи бировнинг нарсасини олганингни кўрсам, соғ қўймайман. Яна бировникини уйга олиб келасанми?

Аброрқул тавба қилиб, дарс тайёрлашга ўтирди.

Шўрвани ичиб бўлгандан кейин Ризоқул ака Тўти холага тайинлади:

— Қош қорайиши билан Аброрқулни олдимга юбор!

Дадасининг бу гапини эшитиб, «бугун ҳам қовун олиб келар эканман» деб Аброрқулнинг чеҳраси ёришди. Ичичидан суюнди.

БИР ЕРДАН ЧИҚИШДИ

Дўстимдан тўй хати олган эдим. Шўппайиб бормай, дедим-да бир таниш созанда билан келишиб, бирга олиб бормоқчи бўлдим. Йўлда созанданинг бир кексароқ таниши учраб қолиб, у билан сўраша кетди:

— Ассалому алайкум, Нурмат ака!

— Э, кечирадилар, кўрмай қолибман, Раҳимжон. Саломатмисиз, йўл бўлсин?

— Шундоқ, маданият уйига!

— Бизда ҳам репетиция бор эди. Қалай, ов-повга чиқиб турибсизми?

— Қанақа овга?

— Ўзингизни гўлликка солманг, тўй-тўй чиққан-да?!

— Бундай чўпчагингизни бошқага айтинг, якан деб, маданият уйига қатнашмай қўйганингизни яхши биламиз.

— Энди... Тирикчилик-да, Нурматжон ака!

— Мендан насиҳат. тирикчилик деб, санъатни оёқости қилманг, хўп хайр!

— Хайр!

Нотаниш созанда бир таксини т ў х т а т д и-ю, кетди қолди. Мен билан бирга кетаётган созанда юришини ҳам, юрмаслигини ҳам билмай лол бўлиб турарди Унинг икки юзига бамисоли қизил чарм коплаб қўйилгандай эди.

— Қани юринг, кеч қолмайлик, — дедим. унга.

— Кайфиятимни бир пул қилди-да!

— Хафа бўлманг,— дедим уни юпатиб.

Иккимиз бироз яёв юриб автобусга ўтирдик. Тўйхонага кириб борганимизда халиги насиҳат қилган созанда оғзини ўрадай очиб, «Ироқ»ни айт а ё т г а н эди. Шеригим унга қараб кинояли кулиб қўйди.

Олим ҚЎЧҚОРБЕКОВ.

Гултожихўроз.

ҲАР ТЎҒРИДА

⊙ Дунёда энг катта тахта ойна 1958 йилнинг март ойида «Сен Гобен» деган Француз фирмасида тайёрланган. Тахта ойна сатҳи 50 квадрат метрга тенг.

⊙ Америка Қўшма Штатларида яшовчилар дунёда энг ашаддий кашанда ҳисобланади. Ўтган йили улар умумий баҳоси 8 миллиард долларлик 533 миллиард сигарет (ҳар бир катта ёшли кишига тахминан 3900 донадан) чакканлар.

⊙ Энг кучли ёнғин 1961 йил 13 ноябридан 1962 йилнинг 28 апрелигача Жазоирдаги Хасси-Туиль нефть конида бўлган. Ёнғин алангаси 130 метр баландликка кўтарилган. Ёнғин портлатиш ёрдамида ўчирилган.

⊙ 1965 йилги маълумотга қараганда жаҳонда энг катта гараж Англиядаги Лонгбридж шаҳридадир. Бу ердаги тўққиз қаватли бинога бира тўла 3300 енгил автомобиль сиғади.

⊙ Норвегияликлар жаҳонда энг кўп пишлоқ истеъмол қиладилар. Ўртача ёшдаги норвегиялик бир йилда тахминан 9 килограмм пишлоқ истеъмол қилади.

Шунақаси ҳам бўлади

Абхазияда IV асрдан буён яшаётган каштан дарахти бор. Унинг баландлиги 30 метр, поясининг айланаси 4 метр келади.

Ачандар қишлоғида эса, 600 йилдан буён яшаётган баҳайбат платан дарахти мавжуд. Бу дарахтнинг соясида «Москвич» машинаси учун гаражга ярайдиган катта кавак бўлишига қарамай, у ҳамон кўм-кўк бўлиб, осмонга бўй чўзгани-чўзган.

Куянинг иштаҳаси

Яқингача куя фақат жун ва жунли кийимларга ўч бўлади деган фикр мавжуд эди. Ҳозирги кунда олимларнинг аниқлашича, куя замонавий химия саноати маҳсулотларига ҳам ўч экан. Куянинг полиэтилен трубалари, эркак ва аёллар пайпоқларига ҳам иштаҳаси карнай эканлиги аниқланган.

ФУТБОЛ ● БОКС ● ВЕЛОСПОРТ

Спорт

ФУТБОЛ МУНОЗАРАСИ

Севимли командамиз «Пахтакор»нинг белбоғи иккинчи давра ўйинларида бўшашиб кетди. Шу муносабат билан мухбиримиз бир неча футбол ишқибозларига мурожаат этди. Қуйида уларнинг фикр ва мулоҳазалари диққатингизга ҳавола қилинади.

Геология — минералогия фанлари кандидати Акбар Умаров:

— Англияда бўлиб ўтган футбол чемпионатида кўпчилик командалар 1+4+3+3 схемаси билан ўйнадилар. «Пахтакор» ўзининг рақиблари билан учрашганда, шу команданинг тактикасини ва ўйинчиларининг қобилиятини ҳисобга олиб, ана шу схемадан ижодий фойдаланса айни муддао бўлар эди. «Пахтакор» ўйинчилари ҳеч бир командага ўзининг темпини сингдира олмайди. Бунинг сабабини билмайман. Аксинча, ўйин пайтида рақибининг ритмига тушиб кетади. Худди шу сабабга кўра командамиз яқинда Ростовнинг Армия спорт клуби командасига ютқазиб қўйди. Менингча, командамиз ўз майдонида 1+4+2+4 ёки 1+4+1+5 схемаси асосида ўйнаса, мақсадга мувофиқ бўлар эди. Ўшандагина кутган натижани қўлга киритиш мумкин.

111-мактаб ходими Қ. Мирзаахмедов:

— Команда ўйинчилари биринчи даврада кўп куч сарфлашди. Эндиликда эса чарчаб қолишди. Айрим командалар «Динамо» — (Минск), «Шахтёр» (Донецк) биринчи даврада кучни аяб сарфлашди. Мана энди иккинчи даврада эса толиқишмаяпти.

Демак мавсум ўйинларининг меёрини билиш, ҳаддини олиш лозим экан. Ҳужумчилар суст. Апил-тапил ўйнашадида, мўлжални олишолмайди.

«Союзпечать» киоскери А. Ирисназаров:

— Ўйинчилардан В. Салоҳа, Р. Юнусов пишиб етилмаган. Катта тажрибали ўйинчилар олдида довдираб қолишади.

Ўйинчиларимиз аввал ютган командаси билан навбатда учрашганда рақибларини менсимасдан ўйнашади. Натижада ютқазиб қўяди. Рақибнинг кучини меъзонлаб ўйнаш керак.

Электромеханика техникумининг студенти А. Аҳмедов:

— «Пахтакор»нинг маҳорати бор. Лекин уни ишлата билиш керак. Демоқчиманки, ўйнаш керак.

2-«Ташспецстрой» трести 1-қурилиш бошқармасининг слесари Т. Давидов:

— Командани бутун вужудим билан севаман. «Пахтакор» стадионини қурилишида бульдозерчи бўлиб ҳам ишлаганман.

Ўйинчиларимизга келсак, улар хушларига келганда ўйнашади. Узоқ масофадан тўпни бир-бирига оширолмайди ва дарвозага ҳам йўналтиролмайди. Доим дарвоза олдига борганда тўпни тепишга ҳаракат қилиб қолишади. Бу ҳол кўпинча натижасиз бўляпти. Узоқдан тепиб киритишнинг уддасидан чиқишса, кўнглимдаги иш бўлар эди.

8-қурилиш тресги бинокори Т. Одилов:

— М. Шарипов формадан чиқиб қолди Илгари яхши ўйнарди.

153-қурилиш трести 17. қурилиш бошқармасининг ғишт терувчиси Т. Бердиев:

— Хонаси келганда ҳимоячилар гол уришмайди. «Локомотив» (Москва), «Қайрат» (Олмаота) ўйинини мисол қилиб келтирмоқчиман. «Қайрат»нинг ҳимоячиси В. Степанов иккита гол урди. «Пахтакор»нинг ҳимоячиси А. Иноятов пайти келиб гол уришга уриниб қолганда, унга йўл беришмайди. Тағин қойиб қўйишади. Қизғониш керак.

45-мактабнинг 8-синф ўқувчиси Б. Азимов:

— Тўрт йилдан бери «Пахтакор» ўйинларини кўраман. Менинг ўзим ҳам мактабда ўртоқларим билан футбол ўйнаб тураман. Лекин пахтакорчиларнинг ҳужумчилари тўпни дарвозага мен ўйлагандек тез ва тўғри тепиша олмайди.

Слесарь У. Махмудов:

— Ютқазишда кўпроқ айбни ҳимоячиларга қўяман. Масалан, «Спартак» (Москва) билан бўлган учрашувда В. Штерн тўпни кўзи ета туриб қайтармади

«Главташкентс т р о й» бинокори С. Муҳаммаджонов:

— Командамиз бегона майдонда яхши ўйнайди. Бу ерда ишқивозларимиз эса ўйинчиларга айтарли кўтаринки руҳ беришмайди. Бирор ўйинчидан андак хатолик содир бўлса «с поля» деган сўзлар эшитилиб туради. Демоқчиманки, ишқивозларимиз бошқа шаҳарларнинг ишқивозларига унчалик тенг келмайди. Ахир. ўйинчиларимизни ўрнига қўйиб, ҳурмат қилишимиз керак.

Шофёр Н. БАРМОНОВ.

Ҳужумда ҳам ҳимояда ҳам уйғунлик йўқ. Иккаласи бир ёқадан бош чиқарса маҳорат кўринармиди!?

Трактор йиғув заводи монтёри Н. Муҳитдинов:

— Ярим ҳимоя талабга жавоб бермайди, Биринчи даврада кўпроқ 4 + 2 + 4 система билан ўйналди. Эндиликда эса бундан воз кечилмоқда. Ҳали ҳам бўлса ўша системага қайтиш керак.

159-қурилиш трести 11-қурилиш бошқармасининг бинокори Т. Расулов:

— В. Науменко билан Р. Зокиров нечундир дублёрга ўтказилди. Ўз ўрнида ўйнай беришса ёмон бўлмасди.

Орджоникидзе районидаги «Қизил Ўзбекистон» колхозининг табелчиси П. Аҳмедов:

— Команда колхозчиларимизнинг иккинчи ифтихори. Гапнинг сирасини айтадиган бўлсам, менингча, ўйинчилар орасида интизомни кучайтириш керак. Тўп урган манманликка боради. Ўйинчилар бир-бирини ҳурмат қилмайди Айниқса ҳужумчилар бир-бирини тушунмайди. Интизом ва ўзаро ҳурмат муваффақият гарови-ку.

Ёзиб олувчи А. ПУЛАТОВ,

НОЛЬ ОЧКО ҲАМ ЯХШИ КЎРСАТКИЧ

Бугун биз олий лига командаларининг тартибни бузган жадвалини келтирамиз. Биринчи даврадагидек иккинчи даврада ҳам «Спартак» (Москва) турнир жадвалининг энг охирида бормоқда. Шунингдек Москванинг «Динамо» коллективи ўйинчилари ҳам майдондан чиқариб юборилган ўйинчилар ҳисоби бўйича пешқадамлик қилмоқдалар.

		М.Ч.	О	Ш
1	«Черноморец»	0	1	1
2—3	«Локомотив»	0	2	2
	«Қайрат»	0	2	2
4—5	«Динамо» Тб.	1	0	3
	«Нефтяник»	1	0	3
6	МАСК (Москва)	0	4	4
7	«Пахтакор»	1	2	5
8—11	«Динамо» К.	1	3	6
	«Кр. Советов»	1	3	6
	«Торпедо» К.	1	3	6
	«Арарат»	1	3	6
12—13	«Торпедо» М.	1	4	7
	АСК Од.	0	7	7
14—16	«Динамо» Мн.	1	5	8
	АСК Р.	1	5	8
	«Шахтёр»	1	5	8
17	«Зенит»	1	6	9
18	«Динамо» М.	3	4	13
19	«Спартак» М.	2	8	14

Илова: биринчи устун — командаларнинг ўрни, иккинчи устун — командалар, учинчи устун — майдондан чиқариб юборилган ўйинчилар сони, тўртинчи устун — огоҳлантириш, бешинчи устун — умумий штраф очколари (огоҳлантиришга - бир очко, майдондан чиқариб юборишга-уч очко).

БОЛГАРИЯДАН КУМУШ МЕДАЛЬ.

Қардош Болгария пойтахти Софияда Социалистик мамлакатлар ўртасида ҳар йили ўтказилиб туриладиган бокс бўйича «Динамо» спорт жамиятлари мусобақаларининг VIII биринчилиги тугади. Бу гал қатнашчилар кучли ва кўп эди. Польшанинг «Гвардия» жамияти учун Е. Кулей, Х. Скшинчак, А. Олех, Т. Валасек каби моҳир чарм қўлқоп усталари қатнашди. Чехославакиянинг «Руду звезда» жамияти спорт шарафини Б. Немечек, Болгариянинг «Спартак» спорт жамияти шарафини эса С. Панайотов каби таниқли машҳур боксчилар ҳимоя қилдилар.

Совет Иттифоқининг динамочилари бу курашда биринчи марта қатнашган бўлсалар ҳам 9 та медаль билан (3 та олтин, 4 та кумуш, 2 та бронза) биринчи ўринни эгалладилар. Иккинчи ўринни ринг эгалари, учинчи ўринни эса польшалик чарм қўлқоп усталари қўлга киритдилар.

Совет боксчилари орасида П. Горбатов энг енгил вазнда маҳоратли, кучли чарм қўлқоп устаси деб тан олинди. У польшалик Олехни, болгариялик Мицевни, ГДР вакили Кетелхудтни мағлубиятга учратди. Ўрта енгил вазнли Огуров учрашувларни ўта ҳужумкор савияда ўтказиб, олтин медаль билан тақдирланди. Ярим оғир категорияли В. Утешев финалда машҳур Т. Валасекни мағлубиятга учратиб, биринчи мукофот эгаси бўлди.

Пойтахтимизнинг «Динамо» спорт жамияти вакили, СССР спорт мастери Роберт Сиротин ҳам София рингида муваффақиятли қатнашди. У ўзини бекорга «Динамо» жамиятлари терма командаси составига киритилмаганлигини тасдиқлади. У саралаш матчларида энг кучли ҳамма рақибларини таслим қилиб, фақат финалда тажрибали румин чарм қўлқоп устаси Ковачга ютқазиб қўйди.

Тошкентлик Р. Сиротиннинг кумуш медали республикамиз боксчиларининг энг катта ютуғидир.

А. ПАРАХИН,
СССР спорт мастери.

Сиз бу суратда Тошкент велоспортчилари — республика терма командаси аъзоларини машқ вақтида кўриб турибсиз.

И. ЗАЙНУТДИНОВ фотоси.

\+ \+ \+

Кичкинтойлар якшанба кунлари М. Горький номли паркда қувнаб ўйнайдилар. Бу ерда болаларнинг вақтларини қувноқ ўтказишлари учун ҳамма шароитлар яратилган. Ҳанчалаклар, самолёт, карусель уларнинг хизматида. Бу ерда болаларнинг «Ракета» автомобили ва велосипедларини прокатга олиш мумкин. Сиз бу суратда кўриб турган болаларга эса «Балиқ» аттракциони ёқиб қолган.

Л. РУБАН фотоси.

\+ \+ \+

АКА-УКА БЕЗОРИЛАР

Қизил крест белгиси қўйилган «Москвич» маркали машина Бешёғоч кўчаси бўйлаб Тўлқин тор кўчасига кириб борарди. Машинада шаҳар 7-болалар касалхонасининг бош врачи Т. Ризаев ва унинг ҳамкасблари ўлтиришар эди. Машина шу тор кўчадаги иккинчи номерли ҳовли олдига келганда, ширакайф Зуфер Гулмерович Аделшин кўчага сув сепиш баҳонасида машинада ўтирган кишиларнинг озода кийимларига пақирдаги сувни сочиб юборди. Нотаниш ширакайфнинг бу қилмишидан ранжиган кишилар машинани тўхтатдилар.

— Нега бундай қилдингиз, биз сизга, ҳазилкаш эмасмизку, — деди бош врач.

— Кўча меники, нима қилсам қиламан! — деди, тантиқ Зуфер ва тўсатдан бош врачнинг кўзи аралаш бурнига қаттиқ мушт билан урди. Лекин ўзларини ушлаб олган бу онгли кишилар унга қўл кўтариш у ёқда турсин, ҳатто, бирор марта ҳам ҳақорат сўзини айтмадилар. Ҳаммаёқ қора қон бўлди. Бош врачнинг бурун суяклари синди. Уни тез ёрдам машинаси касалхонага олиб борганида бурни қаттиқ жароҳатланганлиги аниқланди, медицина хулосаси ёзилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, Тўлқин проездидаги 2-уйда турувчи Зуфернинг акаси Анвар Аделшин ҳам воқеа содир бўлаётган вақтда уйдан чиқиб, машинадаги бегуноҳ кишиларни қаттиқ ҳақоратлаган эди.

Шу куниёқ буларни маҳалла меҳнаткашларининг ўзи кўчада жанжал кўтарганликларини тасдиқлаб, Чилонзор район милициясига олиб бориб топширдилар.

Тергов бошланди. Чилонзор район прокурори ўртоқ Обид Акбаровнинг санкцияси билан бу ака-ука безорилар устида иш қўзғатилди.

Маълум бўлишича, халқ тинчлигини доим бузиб, «ўтганнинг ўроғини, кетганнинг кетмонини» олиб юрувчи Зуфер Аделшин Тошкентдаги биринчи автоколоннанинг такси шофери экан. Анвар Аделшин эса темир йўл вагон-ресторанида буфетчи бўлиб ишлайди

Ҳали суди бўлганича йўқ. Лекин қамоқдан чиқариб юборилган Зуфер Аделшин ҳозирча талтайиб юрибди. Тез кунда Чилонзор район халқ судида ака-ука безориларнинг иши адолат юзасидан кўрилмоғи лозим. Безорилар муносиб жазо олишлари керак.

Ю. ҲАМДАМОВ.

Вольф МЕССИНГ

ГИПНОЗ, УНИНГ ИМКОНИЯТЛАРИ

Мен гипноз тарихи ва моҳияти тўғрисида тўхталиб ўтирмайман. Фақат гипнознинг қадим тарихга эгалигини қайд этаман, холос. Кўҳна Мисрдаёқ илм-фан захматкашлари гипноздан ўз мақсадлари йўлида фойдаланганлар. Гипнозда аллақандай сирли ва тушуниб бўлмас нарса мавжуд эди. Бундан ўринли фойдаланиш—кишилар ақлини ҳайратга солиб, ғайри-табиий кучларга ишончни мустаҳкамламасдан қўймасди.

Парихонлар рақси — бу ўзига хос гипноз. Рақсдан кейинги баъзи соғайиб кетишлар эса гипнотик таъсир натижасидир.

XVIII аср иккинчи ярмида яшаган врач Месмернинг машҳур шифобахш сеанслари ҳам гипноз бўлган. Бу одамнинг гипнотик таъсири шунчалик кучли бўлганки, ҳатто у текан нарсалар ҳам баъзида «шифо» келтирган.

Аксар динларда қабул этилган «Поко парвардигор, ўзинг кечиргин» каби оддий, қисқа дуонинг қайтарилиши ҳам аслида одам ўзини гипноз ҳолатига олиб келишига қаратилган. Мазкур жумла юз ва минг марталаб такрорланаверса, гипноз ҳолати бошланади.

Гипнозчининг сўзи гипноз пайтида киши психикаси ва бутун вужуди устидан ягона ҳоким ролини ўйнайди. Бунақанги кучга гипноз қилинувчининг ўзи қурби келмайди. Чунончи, айтайлик, ёниб турган папиросни қўлингизга теккизганда куйишни сезмасликка ўзингизни мажбур қилиб кўрингчи! Мен панлар Польшаси циркларида кўп марта намойиш қилинган бундай шафқатсиз тажрибани кузатганман; ё аксинча, оддий қаламни чўғ сим деб ўзингизни ишонтирингда, у билан баданингиз куйдирилаётганини тасаввур қилинг. Гипноз ҳолатидаги киши қўлига бундай қаламни теккизишганда ўша жойда худди куйдирилаётгандагидек яра пайдо бўлади!

Гипноз қилинган пиёнистага ароқдан қайт қилиш таъсири ўтказишади. Мен бу пайт унинг ошқозонини рентген аппарати экранидан кузатганман. Гарчи ароқ бўлмаса-да, ошқозон торайиб, ичида худди ўзидан заҳар-заққумни чиқариб ташлашга интиларди. Оддий ҳолатда ошқозонингизга шунга ўхшаш бирор ишни қилдиролмайсиз! Гипноз қилинган кишига:

— Олдингизда идишда яхдек сув турибди. Унга қўлингизни солинг. Қўлингиз котиб қолади,— дейдилар.

Идишдаги сув 45 даража иссиқ бўлса-да, гипноз ҳолатидаги кишининг қўл туклари ҳурпайиб, қон томирлари ўта торайди. Бу махсус асбоблар томонидан қайд қилинган.

Гипнозга олимлар умумий изоҳ топишган. У. мия катта ярим шари пўстининг тормозланиши деб таърифлашади. Тормозланиш турли сабаблар натижасида табиий ва сунъий бўлади. Жумладан, киши қаттиқ қўрқиши орқасида гапиролмай қолди, дейлик. Шунда унинг тили ва ҳиқилдоғи ўзига буйсунмай қолади, яъни мия ярим шари пўстининг нутқни бошқарувчи қисми тормозланади. Бироқ янги бир кучли қўзғатгич таъсири остида миянинг шу қисми яна ҳаракатга тушиши мумкин. Гипнозчи ана шундай кучли қўзғатиш кучига қодирдир.

«Муқаддас» авлиё қадамжолари ёки булоқлар туфайли деб талқин қилинадиган талай «мўъжизавий шифоланишлар» айни ана шу ишонтириш асосига қурилган. Ҳар қалай, гипноз — ҳали кам ўрганилган ҳодиса ҳисобланади. Унинг ҳилма-хил кўринишларини фақат мия катта ярим шари пўсти қисмларининг тормозланиши деб тушунтириб бўлмайди.

Энди ўзим қандай қилиб гипнозни қўллашим, таъсир қилишнинг қандай формаларини билишим тўғрисида гапираман. Киссамда атиги тўққиз тийин билан, билетсиз Берлин экспрессига кирганман. Мен ўшанда конролёрга газета парчасини узатиб, унинг билет эканлигига котролёрни ишонтирганман.

Яна шунга ўхшаш тажрибани анча йил кейин, Советлар мамлакатида, олий мартабали бир одам билан суҳбатлашганимда такрорладим. Биз гаплашиб бўлгач;

— Хўш, ўртоқ Мессинг, — деб қолди у, ҳазиломуз қилиб; — агар пропускангизга қўл қўйиб бермасам, бу ердан чиқиб кета олармидингиз?

Шўхлигим тутиб кетди:

— Шу қоғозсизми? Уни эсдалик учун ола қолинг!..

— Соқчиларни қўшимча огоҳлантириб қўйишим ҳам сизни довдиратмайдими?

— Бош устига!

Комендатга телефон қилиб, «Мессингни қўл қўйилмаган пропускасиз чиқариб юборилмасин», деб буйруқ берди. Секретарга эса орқамдан ўн қадамча нарида кузатиб бориш, аммо-лекин ишимга аралашмаслигини топширилди.

Комендантга телефон қилиб, «Мессингни қўл қўйилмаган пропускасиз чиқариб юборилмасин», деб буйруқ берди. Секретарга орқамдав ўн қадамча нарида кузатиб бориш, аммо-лекин ишимга аралашмаслик гопширилди.

Бир неча дақиқа ўтгач, кўчага чиқиб, ҳозиргина суҳбатимиз ўтган учинчи қаватдаги кабинет ойнасига қараган эдим, унда ҳалиги суҳбатдошим турарди, Боплаганим учун, мен унга қўл силкидим...

Бу фактлар одам гипноз таъсирида ўз ахлоқий маслаги, виждонига зид иш қилолмайди, деган фикрни жуда бўлмаганда шубҳа остига қўяди.

Эсимда, шундай тажриба ўтказилганлигини қаердандир ўқиганман: Гипноз қилинганнинг қўлига тўппонча бериб (ўқланмаган тўппонча), ўтиб кетаётган кишига қараб от, дейишган. Лекин у отолмаган.

Бироқ гипноз қилинганни ўтиб кетаётган кишига эмас, циркда ҳаракатланаётган мишенга қараб отаяпсан, деб ишонтириб, отдириш мумкин эди. Мен ҳам контролёрга, эҳтимол, билетсиз пассажир олиб кетавер-да, қабилида таъсир қилолмас, яъни хизмат вазифасида жиноятга йўл қўйишга уидолмасдим. Аммо уни парча қоғоз — билет эканлигига ишонтиролдим. Сабаби — ишонтириш унинг бурчига зид бўлмади.

Яна шунга ҳам аминманки, бино эшикларини қўриқлаб турган соқчиларга: бурчингизни бузиб нотаниш Мессингни ўтказиб юборинг, дейолмасдим ва бу қўлимдан келмасди ҳам. Лекин уларга ўзимни яхши таниш бўлган бошлиқлари қиёфасида қилиб кўрсатиш (ишонтириш) мен учун қийин эмасди.

Энди қисқача халқ медицинаси ҳақида.

Сизни билмадим-ку, аммо менга Бруно Ясенскийнинг «Инсон терисини ўзгартмоқда» китобида илон чаққан комсомол Сафар Акбаров ўлими тасвирланган боб жуда қаттиқ таъсир қилади. Воқеа темир йўл қурилишида, чўлда содир бўлади. Доктор чақиришнинг иложи йўқ. Ёру биродарлари шикастани табибга — шу ерлик дуохон олдига олиб боришни таклиф этишади. Сафарнинг ўзи бунга кўнмайди: комсомол одам дуо ва афсун билан тузатадиган дуохонга мурожаат қилиши мумкин эмас, дейди.

Комсомолнинг принципиаллилиги менга ёқади, лекин бошқа томондан, унга киши жони ачийди. Дуохон (табиб) Сафарни тузатар ё ҳар ҳолда, уни ўлимдан сақлаб қоларди.

Мен шуни яхши биламанки, асрлар мобайнида қатра-қатра йиғиладиган халқ донишмандлиги ғоят материалистик асосга эга. Уни гипноз хилларидан бири деб қарайман. Бироқ бу нарсанинг моҳиятини бундоқ тузукроқ изоҳлаб беролмайман. Шунақанги дуохон табиблар қандай қилиб «қонни сеҳрлаши»ни балки сиз ҳам ўқиган ёки эшитгандирсиз. Мана, қон чуқур ярадан шариллаб оқяпти, қандайдир йўғон бир қон томири кесилган. Дуохон яра устига энгашади. У аллақандай тушуниб бўлмас сўзларни пичирлаб айтади ва бирдан қон тўхтайди!

Кимнинг ярадор бўлиши — у динга ишонувчи кишими ё дуохонга шубҳа билан қаровчими — бунда роль ўйнамайди. Қон оқишдан тўхтайди!..

«Гапириб авраш» (одатда «гап билан мени чалғитма», «гап чалғитиб мени алдама» дейишади) деган иборани кўпчилик эшитган. Бу ибора ҳали тиш докторлари бўлмаган эски вақтда сўз айтиб оғриқ қолдирган Польша, Белоруссия ва эҳтимолки, Россия қишлоқларидан тарқалган. Одамларнинг тишлари ҳамма вақт ҳам оғриган. Уларни гапириб авраш, чалғитиш орқали тузатилган. Дуохон эркак ёки аёл бемор олдига келиб, қандайдир сўзларни пичирлаб айтган — ва тишлар оғришдан тўхтайверган. Аслида, одам ана шу оғриқни сезишни унутган, холос.

«Қонни сеҳрлаш» ҳам, «гапириб авраб» тиш оғриғини босиш ҳам — бор-йўғи бир неча секунд давом қилади. Ажабланарлими? Ҳа. Аммо бунда ҳеч қандай мўъжизавий нарса йўқ! Бу ҳам, эҳтимол, гипноз хилларидан бўлса керак.

(Давоми бор).

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

ЭЪЛОНЛАР

Кино театрларда

1 ОКТЯБРДА

ҚИШҚИ БИНОДА

Уруш ва тинчлик — САНЪАТ САРОЙИ (кенг форматли рангли бадиий фильм, икки қисмдан иборат 1-серия, кечқурун).

Юпқа муз устида — «МИР», «ЧАЙКА», «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (кечқурун).

Чоллар хмель теримида — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кечқурун).

Бугун — янги аттракцион — СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун).

Одесса каникуллари—«СПУТНИК» (кеч соат 9 да).

Муҳаббатга овоз бераман — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 7 ва 9 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-20 минут ва 10 да).

Чоллар хмель теримида — «ВАТАН», НАВОИЙ номли, «ХИВА».

Юпқа муз устидан — СТЕПАН РАЗИН номли, ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 7 яримда), ПУШКИН номли, «ФЕСТИВАЛЬ».

Автомобилдан сақлан — 9 МАЙ номли.

Тарзаннинг ўлими — «УДАРНИК».

Ёш ўқитувчилар саргузашти—«РАКЕТА».

Давидбек — «ОҚТЕПА».

Уч мушкетёр — КАФАНОВ номли.

Бугун — янги аттракцион — «САЛЮТ».

2 ОКТЯБРДА

ҚИШҚИ БИНОДА

Уруш ва тинчлик — САНЪАТ САРОЙИ (кенг форматли рангли бадиий фильм, икки қисмдан иборат 1-серия, кундуз ва кечқурун).

Юпқа муз устидан —«МИР», «ЧАЙКА», «МОСКВА», «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

Чоллар хмель теримида — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», НАВОИЙ номли, «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).

Бугун — янги аттракцион — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Одесса каникуллари—«СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз 3, 4 ва кеч 9 да).

Муҳаббатга овоз бераман — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 7 ва 9 да).

Кичкинтой Червен, Боцман ва Мозес — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(Кеч соат 8-20 минут ва 10 да)

Чоллар хмель теримида — НАВОИЙ номли, «ВАТАН», «ХИВА».

Юпқа муз устидан — СТЕПАН РАЗИН номли, ТЕЛЬМАН номли (кеч соат 7 яримда), ПУШКИН номли, «ФЕСТИВАЛЬ».

Автомобилдан сақлан — 9 МАЙ номли.

Тарзаннинг ўлими — «УДАРНИК».

Криница қишлоғи — КИРОВ номли.

Ёш ўқитувчи саргузашти — «РАКЕТА».

Давидбек — «ОҚТЕПА».

Уч мушкетёр — КАФАНОВ номли.

Бугун — янги аттракцион — «САЛЮТ».

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/X да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Аида.**

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 1/X да **Ой тутилган тунда**, 2/X да **Қотил.** Спектакль кеч соат 7 да бошланади.

ГРАЖДАНЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАР ДИҚҚАТИГА!
«ТАШХОЗКУЛЬТТОРГ»-НИНГ
«маданий товарлар»
47-магазини
Навоий кўчасидаги шаҳар ярмаркасига
КЎЧДИ

Магазинда ҳар хил: канцелярия, мактаб-ёзув ва музика товарлари, пианинолар, Ватанимизда ишлаб чиқарилган ва чет эллардан келтирилган аккордеонлар, радио товарлари ва соатлар сотилмоқда.

Магазин ҳар куни эрталаб соат 9 дан кеч 7 гача ишлайди.

ЭЪЛОНЛАР

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар. Киров кўчаси. 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими—3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3.65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

1 ОКТЯБРЬ, 1966 Й. Р. 08759 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. Г. 27859.